

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia: „GAZETA TRANSILVANIEI”, piața mare, Târgulul Inului Nr. 30.

Inserează mai presede în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Kuntz), H. Schalk, Alois Herndl, M. Dukas, A. Appelik, J. Donnerberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Duhrbe; în Hamburg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie de 10 nr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tariful și învoială.

Reclame pe pagina a III-a o serie 10 nr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 26)

„Gazeta” este în să-careți

Abonamente pentru Austro-Ungaria. Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Nr-ii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. Nr-ii de Duminecă 8 franci. Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov și administrațiunea, piața mare, Târgulul Inului Nr. 30 etagiul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atâtu abonamentele cât și inserțiile sunt a se plăti înainte.

Nr. 140.—Anul LVI

Brașov, Duminecă, 27 Iunie (9 Iulie)

1893.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Iulie 1893 st. v. se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și prietenii noștri.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 12 fl.
pe șase luni 6 fl.
pe trei luni 3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an 40 franci
pe șase luni 20 „
pe trei luni 10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 2 fl.
pe șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an 8 franci
pe șase luni 4 „

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate poștale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 26 Iunie v.

Măne era hotărât să se intru-nescă delegații alegătorilor români din Transilvania, Bănat și Țera ungară în conferință națională în Sibiu, ca să-și vedă de necazurile lor și să se sfătuiască, ce-i de făcut în fața prigonirilor și asupririlor, cari, în loc să înceteze, se tot măresc și înmulțesc.

Acé-tă întrunire a fost oprită. Când, înainte c'unu an de zile, comitetul central, ales de conferința noastră națională din Ianuarie 1892, s'a dus cu Memorandul la Viena, foile maghiare strigau în gura mare, că sunt numai „agitatori” cari au pus la cale plângerea la Tron, că poporul român ar fi liniștit și mulțumit cu starea sa.

Și acum? Totu' aceia, cari strigau astfel, vin și ne spun, că le e mare tēmă, că adunarea cea mare românească va dice, că într'adevăr plângerile, ce le cuprinde Memorandul acela, sunt plângerile poporului român măhnit și nemulțumit.

Așa dără dușmanii noștri, prin aceea, că ne opresc de-a ne aduna, recunosc înșiși, că nu sunt numai câți-va „agitatori” cari au născocit nemulțumirea, ci într'adevăr este în tregu poporul nostru, care rănit până în adēncul inimei de atâtea loviri și nedreptățiri, cere și pretinde dela puterea suverană a statului o îmbunătățire a sorții sale.

Nu se putea ca ocârmuitorii noștri să-și dea unu atestat mai rău și mai trist, decât prin cea încercare a lor de a sugruma și vocea alegătorilor români.

Maghiarilor le este iertat a se întruni după plac, ei țin adunări câte vreau, în cari agitază pe față în contra legii pactului dualist dela 1867 și pentru independența Ungariei, în contra armatei comune și chiar a monarhului și a dinastiei, prin discursuri infocate și adeseori pētrunse de unu spirit revoluționar.

Nouă Românilor însă nu ne este iertat a ne aduna nici atunci, când nu e vorba de alta, decât ca să aflăm din gura comitetului nostru central, ce ispravă a făcut cu acea jalba către Capul statului și ce trebuie să mai întreprindem între marginile legale ca glasul poporului nostru mult amărit să nu răsune totu' numai în pustia aici în patria noastră.

Pentru Maghiari e constituția, e libertate și totu' ce numai le doare inima, — pentru Români — e numai esecutorul de dare, sunt numai gendarmii, procurorii și pușcăriile.

Și totuși se mai jăluiesc foile maghiare, că lumea cultă a Europei

își redică vocea în favoarea poporului român leal și muncitor, susținând că li se face nedreptate, că este tratat în mod brutal și barbar de către stăpânire.

Au ajuns lucrurile așa de departe, în câtu adversarii noștri înșiși se rușineză acuma de purtarea volnică și brută a omenilor ocârmuitori, care face numai să se adevărească și mai mult înaintea lumii, că scopul lor este a nimici ori-ce viață românească de sine stătătoare în acestu stat.

Acuma ei înșiși vin și țin de rău pe primarul din Sibiu, că a oprit conferința Românilor, ca printr'asta să apere pe guvern de imputarea, că a voit să calce cu atâtea cruzime libertatea de întrunire a cetățenilor alegători, prevădută în legea electorală.

Inzadar se încercă ei însă să-și spele pe cei dela stăpânire de păcatele lor. Acestea sunt prea multe și prea grele, decât ca să mai potă crede om cu minte, că ei păzesc legile și sunt cu dreptate și cu echitate către poporul român. Inzadar se folosesc ei de apucătura de a se ascunde după pretensele „agitații” ale Românilor din regatul român în contra Ungariei.

Știu ei foarte bine și scie lumea totă, care se interesează de noi, că agitații dușmănoase monarhiei austro-ungare și integrității sale, nu există în România, dăr există o puternică mișcare națională isvorită din simpatia către frații asupriți și din dorința de a-i vedea și pe ei trăind o viață demnă națională între popoarele diferite ale acestei monarhii.

Le știu și le vedu toate aceste și Ungurii dela putere și decă totuși nu fac și nu întreprind nimic spre a îndrepta relele și a delătura nedreptățile strigătoare la cer, cauza este, că în orbia lor mai sperază, că dără dără vor reuși să facă se

amutescă glasul Românilor, cari strigă după libertate și dreptate.

Dăr viu e încă Dumneșul popoarelor și prea tare este înrădăcinată în inima Românului iubirea către nemul și limba sa și credința în viitorul lui, decât ca să potă fi măcar și numai vorba de reușirea unui plan de negru urzit în contra existenței noastre naționale.

Să scie dușmanii națiunii noastre, că aji ca și odinioară au de a face cu acel popor, despre care scrie istoricul, căși iubesc limba mai presede chiar decât viața.

Cestiunea română și guvernul.

Săptămâna acésta a scos erăși la ivelă unu șir de fapte, cari dovedesc, că întrebarea despre starea Românilor din Transilvania, Bănat și Țera ungară nu numai că interesează astăzi, afară de România, întinse cercuri politice din streinătate, dăr ea a ajuns până acolo, încât se vedu siliți și dușmanii nemului nostru de a se ocupa de ea cu mai mare băgare de seamă, ca până acum.

Cātu pentru frații noștri din România, putem dice, că nu mai este nici unul, care să nu se fi măhnit și indignat de asupriri și prigoniri, ce trebuie să le îndurăm noi, Români de aici, din partea unui stat, care pretinde a fi stat cult și constituțional și ale căruia interese internaționale cer, ca să susțină cele mai bune și mai prietinesc legături cu statul român vecin.

Gazetele de căpetenie din București toate de-arēndul și-au ridicat glasul în potru prigonirilor și brutalităților săvârșite de șovinism maghiar. „Independența Română”, scrisă în limba franceză, a luat apărarea cauzei noastre, în vre-o doi articuli, cu multă căldură și bunăvoință, făcēndu grele imputări ocâr-

FOILETONULU „GAZ TRANS.”

No ké tără-i minunaté!

(Iulian-Zsupán) în Zigeunerbaron.

Vechiul meu amic, d-lu Francis Hosszu Longin, a bine-voit să-mi trimită unu exemplar din diarul maghiar koșuthist „Eggetértés” dela 29 Iunie a. c. st. n., neapăratu și acop, ca și eu, care sunt de origine Moți, să am cunoscință de prostiile, pe cari le debiteză d-lu Györfy Jozsef, unu cap de calu sēcuiesc (lőfejű székely) la adresa Moților din Scărișoara. Numele de cap de calu sēcuiesc nu e inventat de mine, paternitatea lui se găsește în Siculica Hereditas și mai în special în Aprobatele și Compilatele dreptului public și privat al Sēcuiilor din Transilvania.

Vēdēndu, c'am a face cu unu cap de calu sēcuiesc, care își permite a face o schiță pretinsă etnografică, istorică, geneologică și lexică privitoare la Moți, involuntar m'a venit în minte memoria ma-

relii artistu român, a decedatului Iulian, la care decă aru străbate acestea prostii, elu, fără indoială, ar improvisa în ceru o piesă comică, despre prostia Ungurului, pe care ar înfățișa-o înaintea Cheruvimilor și Serafimilor, esclamându pe scenă: no ké tără-i minunaté! Dăr din ferice glasul măgarului nu se aude în ceru, și de aceea Ungurii sunt ținuti a se face de risul lumii numai aici pe pământu, ér spiritistii, de sigur, în cealaltă lume, le va destina unu loc de salahori la căzanele și cuptorele de foc ale lui „Luciferu” din iadu.

Decă unu scriitor și ar permite în Germania, Franca, Anglia, Italia și chiar și în România, să se presinte în publicu cu asemenea scrieri, caritatea umană s'ar grăbi a-lu supune la unu tratament în casa de nebuni (balamuc), de unde eșind mai răcorit la cap, ar servi ca cel mai bun inspirator al diarelor umoristice.

În Ungaria, se întâmplă con-

provocă curente și se înalță la gradul de conducător alu opiniunii publice maghiare, în loc să fiă trimis redactoru la „Bolond Miska”.

La noi în moșime însă asemenea curente bolnave n'au putut prinde rădăcină, căci Moții, credincioși datinelor moștenite dela Romani, nu dau nici o para chióră pe unu cap de cal mortu, astfel că decă unu cal cade într'unu șanț și crepă, îi iau capul și lu acat susu într'unu vērful de par alu unui gard. Așa ne spune și Mommsen, în anticitățile sale, că făceau și Romani!

În genere, e unu lucru de toți cunoscut și anume acela: că Ungurii e inaccesibil pentru adevăr și frumos în literatură și arte. În cărțile lor istorice, minciuna și lauda de sine (șovinismul) e la ordinea zilei, și apoi „eigenes Lob stinkt”, dice Némțulu; ér în ceea ce privește artele frumoase, ajunge să v spun, că însumi am vēcut în Clușiu portretul Domnului nostru Isus Christos, zugrăvit în portu ungaru: cu nădragi

melor, cu kalpak pe cap și cu mustățile de unu cotu de lungi, rēscite la la „lőfejű székely”. Așa fiind, cine s'ar mai putē indoi, că Sēcuii n'au umblat cu scări lungi prin pădurile Ciucului, ca să prindă pe „Tarka Jézus” (Christos celu albatru) și pe care negăsindu-l acolo, acum umblă căpiai prin munții Abrudului, dără! dără! ilu vor găsi în munții noștri cu aur plin și noi slugi pe la străini!

Și étă că acum, marele explorator, Györfy, vestind pe Unguri, pretinde că l'ar fi găsit în Scărișoara, ascuns în prototipul Moților, cari n'ar fi, decât nisce descendenti ai lui Atila și Arpad, „sēu nisce Sēcui valahisat”, ipsissima verba; „no ké tără-i minunaté!” descoperirea marelui pretinsu etnografu, Györfy.

Afirmațiunea sa, acestu cap de calu sēcuiesc și-o întemeiază pe identitatea portului alu Moților cu alu Sēcuiilor, că tipul Moților ar fi același, care numai în Sēcime

muitorilor ungueri, că împingă lucrurile așa de departe, încât ar pute isucni într-o zi răsmirița și strigătul de desperare al Românilor asupra ar pute să trecă Carpații și să străbată până la inima Românilor din România literă. România — dice numita ioiă — va sci se-și cunoscă și se-și împlinescă datoriile sale internaționale, va sci se respecteze interesele de pace, der așteptă, ca în schimb și Ungurii să facă asemenea, se dea pildă de moderațiune și de legalitate, ținându semnă, că România nu va pute să mērgă alături, ori chiar mână în mână cu Ungaria, decă stăpânirea acesteia nu va înceta de-a prigoni pe Români, supușii ei, și de a se arăta astfel dușmanii cei mai primejdioși ai întregu nēmului românesc, de dincōce și de dincolo de Carpați. Este o politică primejdioasă, ce o facū Ungurii, dice „Independența Română“.

Politica de ađi a guvernului ungueresc, pe lângă că e primejdioasă, mai este și foarte negliobă. Acēsta amū putut'o vedē acum, când guvernul ungueresc a mersū până a opri și întrunirea delegațiilor alegătorilor români, ce era se se țină mână la 9 Iulie st. n. în Sibiu. Primarul orașului Sibiu a insciințat adecă, printr'o hârtiă, pe Comitetul central, că întrunirea conferenței este oprită, fiindcă e temere, că ea va lua în apărare Memorandul și Comitetul față cu acușatiunea îndreptată de stăpânire contra lui, er de altă parte, fiind-că în România s'ar face mare agitația în contra Ungariei și în scopul acesta s'ar fi decisū mai mulți studenți, deputați și diariști din România a lua parte la adunarea din Sibiu.

Chiar și foile ungueresc independente sbiciuiescū purtarea guvernului față cu adunarea noastră. „Egyetértés“ spune limpede și curat, că oprirea Conferenței din Sibiu este o greșelă politică, pe care n'a putut să i-o sfātuiescă guvernul decătu omeni, carī se delocū nu cunoscū natura mișcării naționale române, se u cunoscū rău.

Se vede însă, că și cei dela guvernū au început se se îndoiescă în corectitatea politicei lor, căci acum dau de scire prin foile oficiose maghiare, că nu cu voia guvernului s'ar fi oprit Conferența; deōrece guvernul n'a cerut decă a se lua „mēsuri aspre“ față cu aceia, carī ar veni din România la Sibiu, ca se ia parte la Conferența. I-a spăriatū imprejurarea, că au cetit în foi ro-

mâne, că se pregătescū a veni la Conferența și Români de dincolo în numărū foarte mare.

Ministrul ungueresc de interne a datū însă instrucțiunī fișpanului din Sibiu, dicēndū, că la adunare nu se potū înfățișa decătu numai cetățenī ai statului ungarū, er alții streini nu potū lua parte nici activă, nici măcarū ca ascultători; și decă totuși vre-unulū dintre aceștia ar lua parte și ar pricinū turburări la adunare, se fiă numai decătu espulsatū (datū peste graniță). Er cātu pentru decursul adunării însăși, este avisatū autoritatea, din partea ministrului, ca ori ce demonstrația, ori declarare, se u hotăriri în contra statului, se fiă împiedecată, și, de va fi de lipsă, adunarea se fiă disolvată.

Nu credemū, că primarul din Sibiu se fi lucratū fără scirea guvernului, der chiar decă a primitū unū ordinū precisū de a opri adunarea, el se vede, că într'atata s'a spăriatū de asprele mēsuri, ce guvernul cere a se lua față cu Conferența, încātū n'a credutū a-le satisface mai bine decătu prin oprire.

Președintele Comitetului central, d-lū Dr. I. Rațiu, a înaintatū, în numele Comitetului, unū recursū contra decisului de oprire a conferenței, în care combate motivele de oprire aduse de primarul orașului, dicēndū, că Comitetul n'a convocatū la adunare decătu numai pe delegații alegătorilor români, și că alți nechiamați nici nu vorū pute lua parte. În fine cere ca se se revoce ordinul de oprire.

Intr'aceea Comitetul central din Sibiu, îndată după primirea ordinului de oprire, a mai primitū și o notă dela primarul orașenesc prin care se comunică instrucțiunile și poruncile de mai susū ale ministrului de interne. Nu scimū ce hotăriri va mai fi luatū Comitetul și decă până acum a primitū ori nu vre-o rezoluțiune la recursul se u. De-oamdată constatāmū numai, că Comitetul a amānatū ținerea Conferenței până la altū terminū ce-lū va statorī după ce va isbuti a obține retragerea oprirei.

Acuma Comitetul are și o oprire, ca se nu se țină, și o condiționată incuviințare, ca se se țină Conferența.

Așa stau lucrurile momentanū. Cum se vorū mai desfășura, nu se poțe prevedē acum.

Noulū atacū asupra școlilor române dela Nirū.

Comitetul Sabolciu, Iulie 1893.

Domnule Redactor! Barbarii vēcului alū 19-lea au ajunsū acolo, de unde nu mai este re'ntōroere. Dovadā ne suntū atentele nerușinate îndreptate, până acum, asupra școlilor române dela Nirū, despre cari atentate „Gazeta Transilvaniei“ a datū alarmā în totdeuna. der rușinea Europei culte nu vrē se'nțelegă. Dușmanii noștri își continuā planurile diavolesc totū cu mai mare turbare, precum s'a vēcūtū acēsta și din monstruoșitățile întēplate în 26 Iunie, în care și totā administrația Sabolciului, în frunte cu fișpanul au nāvālitū asupra școlii române din Nirū-Adonū, ca și strămoșii lorū barbari din suta a noua după Christosū, asupra Daciei-Traiane. Grele timpuri pentru noi, der Romānii stegarū falnicū, va sci și ađi se dea peptū cu hōrdele vrāsmase totū așa, ca și înainte de acēsta, cu 17 secole. Inceroe se toți tușcoii dimpregiarū, totū nu vorū învinge cu falniculū ștejarū. Inzadarū se înceroă bașibușoii din Sabolciu se stērpescă cele 3000 de Romāni de pe Nirū în modul celū mai crudū, căci totū Romāni vorū rămāne.

Etā noulū atentatū asupra școlilor noastre :

În 16 Iunie n. când era se se încheiā anulū școlasticū la șoola română din Nirū-Adonū, primescū conducătorii poporului romānū din acea comună o telegramă dela fișpanul din Sabolciu, în care acēsta li avisēzā, că vrē se vinā la visitarea școlii din Nirū-Adonū, decī se i-se statoriescā o și anumitā. S'a și statoritū đia de 26 Iunie n.

În 26 Iunie se anunță printr'o telegramă sosirea fișpanului. Desū de diminēta poporul era în mișcare, indignarea la culme. În acēstā visitā neobicinuitā prevedeamū cu toții apropierea unei furtunī asupra limbei romānesc.

La 8 ore diminēta sosese mai întēiu fișpanul Kálay András, și președintele șcaunului orfanalū și cu mai mulți argați ai seī; după acēsta veni solgābirulū cu totī argații seī, apoi inspectorul r. Velhey Pál, celū mai declaratū dușmanū alū romānismului de pe Nirū. După acēsta a sositū Szunyog Albert, în frunte cu membrii comitatului și totedatā comisia esmisā din partea comitatului; au mai venitū și niscoe profesori ungueresc dela șoolile reale, așa că în adevērū își pārea că ne-amū afla pe timpulū nāvālirei hōrdelorū barbare.

Mai întēiu au nāvālitū asupra școlii condusā de învățatorul T. Mureșianū. Pe școlari nici nu i-au lāsātū se se rōge, ca nu cumva se audā graiu romānescū în șoolā, ci de locū faimosulū fișpanū printr'o vorbire plină de urā se adresēzā cātrā directorulū școlii și cātrā învățatori, dicēndu-le, că dēnsulū a venitū „cu gândū bun.“ (sic!)

deși continū oetesce prin diarele maghiare, că ei suntū Daco-romāni. Decā însă va gāsi o „imbunătățire“ (sic!) fiă măcarū și numai cātu o șointeā, elū se va depārta multāmītū.

Acēstā vorbire a fișpanului este asemenea lupului, care a mersū la riu cu gândū bunū în inima sa, setosū fiindū de sangele bietului mielūșelū.

Chiar așa a făcutū și fișpanul; setosū fiindū după limba noastră romānescā, porunī inspectorului de șoolē se fiă cātu se poțe de rigurosū în esaminarea școlarilor.

Mai întēiu a întrebātū inspectorul pe directorulū școlii, că fost'a arātātū planulū de învățāmētū la oficiulū inspectoralū și că primit'amū ceva ordinațiune în acēstā privință dela Episcopatulū?

Rēspunsū: n'amū primitū!

După acēsta a provocatū pe cātu-va școlari se ēse afarā înainte lorū și au început a'i esamina după calapodulū unguerescū, folosindu-se de tōte întrebările cele mai stupide, ca se i potā prinde. Întrebāndu-i, că vorbescū ei romānesce și că acasā vorbescū părinții lorū cu ei romānesce? școlarii au rēspunsū că vorbescū. La acēstea fișpanul și după dēnsulū toți au început a murmurā dicēndū: „elég nagy baj, de ha az Isten segitni fog, véget tesszünk ennek az oláhositásnak“ (Destulū de rău, der decā Dumneđeu ne va ajuta, vomū pune noi capētū acēstei valahisării.)

I-a mai întrebātū, că cum învățā ei în șoolā? Rēspunsulū a fostū: romānesce și ungueresce. După acēsta i-a întrebātū: că cum salutā ei pe cine intrā în șoolā? Rēspunsū: pe Romāni romānesce, pe Unguri ungueresce.

Cu acēstea s'a finitū „esamenulū“ la șoola acēsta și îndată apoi au nāvālitū asupra școlii condusā de d-lū învățatorū G. B. Vancu.

La acēstā șoolā și-au arātātū bālaurii nāsdrāvānia lorū. Nici de cum nu voiau se soie despre materia propusā, deși învățatorul Vancu mai întēiu li-a esplicatū, a doua-ōrā i-a îndrumatū la cercetarea schiței de propunere. Atuncī inspectorulū cu o furiā turbatā provocā pe 6 școlari din clasa II-a, cari toți 6 nu sciau de locū vorbi ungueresce, afarā de ceea ce au învățatū în șoolā. Toți ca lupii începū a-le pune întrebări. Școlarii se infiorā și începū a plānge, așa că abia i-a pututū domoli învățatorul lorū. „Domni!“ începū acum în tonū mai domolū cu ei și-i întrebā, că ce suntū ei? Toți au rēspunsū: Romāni suntemū! La acēstea outare-va dintre strēulū strigā: „ez mégis szemtelenség!“ (Asta totuși e obrāsnicia!)

După acēstea au provocatū pe trei școlari din clasa III-a. pe cari i-au întrebātū, că cine li-a spusū lorū, că ei suntū Romāni? La acēstā întrebare se face liniște mare în șoolā, fiindū cu toții doritori de-a audī rē-

fi rēsbunătorī, sēlbaticī, cruđi și bātāuși; cu unū cuvētū:

„O hordā barbarā compusā din 25 mii capete rātācindū prin vișuini, îndurāndū miseria și întuneculū, uitāndu-și, că în vinele lorū circulā sange unguerescū destinatū pentru apărarea statului maghiarū. Hei! și acum acești maghiari sēlbaticī se revoltā în contra intereselorū ideii de statū maghiarū, pe care o combatū cu aceeași vigōre anticā moștenitā dela strămoșii lorū Maghiari, anume dela rassa cuceritorilorū Unguri; și pentru ce acēsta rēutate? pentru-cā atuncī, când ei își apērau independența naționalā, chiar legile patriei lorū îi pedepsia cu spēn-țurātōrea“ (sic!)

Dāndū acēstā citațiune în traducere liberā, lāsāmū se urmeze în nota de mai josū textulū în limba maghiarā.)*

„Egy elvadult, huszonöt ezer főből álló, nyomorban és sötétségben bujkáló tömeg, a mely elfelejtette, hogy ereiben magyar vér foly s ezal az ősi erővel, melyet a honfoglaló magyar fajtól örökölt és a mely a magyar

Din acēsta espunere, pentru oricare omū cu mīnte ar resulta, că în adevērū Ungurii suntū sēlbaticī, cruđi și rēsbunătorī, fiind-că decā Moșii ar fi Sēcui valachisai și arū avē acēstea însușiri, pe cari nu ie au, atuncī conformū argumentațiunei d-lui Gyōrffy, ei nu le-ar fi pututū moșteni și contracta dela alții decătu numai dela preinșii lorū străbunī: Huni și Mongoli, popōre asiaticē, în adevērū tirane și crude.

Ei, și în fața unui asemenea certificatū liberatū de d-lū Gyōrffy pe sēma Maghiarilorū, cum rămāne apoi cu afirmațiunea acestora, că descendenții lui Atila ar constitui rassa hunicā ca cea mai liberalā, nobilā și civilizată națiune în Orientul Europei?

Rēspundā la acēstā întrebare d-lū Moldoványi Gherghelyi, profe-

„államiság védelmére van predesztalva, most a magyar államesze érdekei ellen tör, mert nemzeti függetlenségének védelmezése miatt saját hazájának törvényei akasztófával üldözték.

Gyōrffy József.“

sorū de limba și literatura romānā la Universitatea din Clușiu: no ké tārē-i minunáté! ar fi acēstū rēspunsū alū lui Moldoványi, care și elū, ca și amiculū se u Ghōrffy, căuta într'o vreme potcōve de caii morți în munții Abrudului.

O singurā calitate, pe care Moșii în adevērū o au în celū mai potențatū gradū: eroismulū, face pe Sēcuiulū Gyōrffy de a se declara inruditū cu ei, însă Moșii ilū respingū în limba lorū, aditicā moțescā, dicēndu-i: ba ești neamū cu draculū, er nu cu mire, urle și buhure smerii în tire!“

Stāndū însă de vorbā în modul serioș cu acēstū pretinsū etnografū maghiarū modernū, avemū mai întāiu se întrebāmū pe iubii noștri cetitori: decā sciu, se u nu, că d-lū Gyōrffy e unū sirgitorū școlarū alū lui Moldoványi Gherghelyi, dela care a învățatū, așa precum se arātā, limba și literatura romānā?

Fiind-că cetitorii de sigurū nu vorū sci acēsta imprejurare, ne luāmū noi sarcina a'lū presenta înainte lorū cu totā demnitātea, așa precum

se cuvine a te purta cu unū mare meșterū în a fabrica minciunī: „no ké tārē-i minunáté!“ acēsta recomandațiune.

D-lū Gyōrffy s'aratā a fi foarte tare în cunoscerea ariilor, jocurilorū și poesiei populare a Moșilor.

„Poesia popularā infloresce foarte multū în acēstā sēlbătēcime“, dice folkloristulū sēcui. „Ariile și joculū (dansulū) suntū sēcuiesci, impenante cu versificațiunī compuse din cuvinte romānesci, așa că chiar și acelū Ungurū, care nu scie o bōbā romānescā, când va vedē pe unū Moșū în horā și va audī chiuitulū jucătorului, îndată va observa ritma și cadența dicțiunei unguerescī, de esemplu:

„Káré fáté zsáké binye, a la plácé și la minye, hopp!“

Așa-i, iubiiilor cetitori, că bunā carte romānescā a învățatū d-lū Gyōrffy dela dascālulū se u, d-lū Moldoványi Gherghelyi: „no ké tārē-i minunáté!“ acēstā carte romānescā!

Încātū pentru mine, avēndū în

punsul. Școlarii răspund, că: „tata și mama“. La acest răspuns totă comisia rămase incorectă, căci ei se așteptau cu totul la altă-ceva.

Dușmanii limbei române încep acum a tăbări asupra învățătorului, acuzându-l, că el este cauza la toate acestea. Szunyog Albert, președintele comisiei comitatense, cu rușinea pe nas afirmă, că în Niru-Adon în anul 1862 nimenea nu știa românește, ci numai ungurește. 'I s'a răspuns însă, că în 1862 diu contră, nimenea nu știa ungurește, ci numai românește. La acestea numitul președinte se retrage cu rușine, ér fișpanul se scolă și începe a vorbi dîcîndu între altele, că precum dînsul a observat în decursul esamenului, toți școlarii vorbesc bine limba maghiară și prin urmare toți sunt Maghiari (sic!)

Etă cum nu se rușinează vandalii din Sabolciu a spune, că în Niru-Adon toți sunt Maghiari, deși până ađi nu vorbesc limba maghiară decât foarte rău; chiar școlarii începători sunt, carl nu știu de felo ungurește și totuși acești adversari ai noștri susțin, că în Niru-Adon copiii când încep a umbla la școlă nu știu românește, ci învățătorul îi romanisază.

Directorul școlii noastre le-a răspuns însă cu hotărîre, că la toate se voru spune, la una însă nici odată: odată cu capul, de legea și naționalitatea noastră nu ne vomu lăpăda!

Acum „dragii“ noștri ôșpeți s'au dus la casa comună și acolo au hotărît, ca se se ia cele mai grave măsuri în contra „vîndătorilor de patriă“. Învățătorul G. B. Vanou chiar atunci trecea pe lângă ei și ce se vedî? Încep a striga după dînsul „Buta oláh! Vad oláh! Hazaruló!“ (Valahú prost! Valahú sêlbatic! Vîndător de patriă!).

Etă cultura asiatică! Etă ômenii, carl voru se ne învețe pe noi „omenii“ și „cultură“!

Coresp.

SCIRILE ȚILEI.

— 26 Iunie.

Versarea de sînge dela Scărișoara. Etă cum descrie un bărbat de-ai noștri din munții apuseni versarea de sînge dela Scărișoara: Pe la međul nopții, pădurarii erariali, acești slujbași ai stăpînirii ungurești, năvaliră ca și nisce bandiți, ca și nisce tâlhari miserabili, asupra cătorva păstori români, carl își pășeau vitele într'un loc, ce nu era alți erariali și asupra căruia pădurarii erariali nu au absolută nici un drept. Ei voiră să răpescă vitele ômenilor, ér ômenii, carl credu că au de-a face cu nisce miserabili hoți de munte, s'au opus. Atunci sêlbaticii pădurari începură să impuse în Români fără nici o miă. Unii au fost uciși, mai mulți înși răniți.

Teofil Frâncu.

DORILĂ.

Un împărat avea trei fete ca trei ține și le ținea totu încuiate de frica smeilor, carl pe acelea vremi veniau în lume ziua nămia mare și duceau fetele frumoșe, le duceau, de nime, nu le mai da de nume, de cumva nu s'afia vr'unu fetu frumosu se le scotă cu punerea capului dela ei.

Intr'o ȝi de Rusale împăratul și împăratăsa merg la biserică, după obiceiul creștinescu, și lasă poruncă strajnică fetelor, se nu facă cumva se iase prin grădină, se li-se întempe ceva. Fetele, vedî bine, făgăduiră, că voru asculta, și ascultău au ele cu cele urechi, ca toate fetele, numai

Casul s'a arătat guvernului; acesta însă pe criminalii ucigași i-a lăsat pe picior liber, ca se-și potă și mai departe juca mendrele după plac, în timp ce asupra poporului nevinovat a trimis miliția. — Etă dreptatea ungurească, — dreptate, asemenea căreia potă nici pe vremea Capcânilor nu s'a mai pomenit! Tălhăriile acestea sunt luate în apărare de totă presa ungurească, care pe 'ntrecute defăimază și injură pe nevinovații noștri Moți. Dela mică până la mare: toți sunt una când e vorba de apăsarea și măcelărirea noastră.

—x—

În internatul de fete al Reuniunii femeilor române din Brașov s'au ținut esamenele Sâmbăta și Dumineca trecută cu succes foarte bun. Mulți fruntași români din loc și din mari depărtări luară parte la acest esamen, cu ale căruia rezultate toți au rămas mulțumiți. Din cauza lipsei de spațiu, raportu amănunțit vom aduce numai în numărul următor de Duminecă. Constatăm de-oamdata, că internatul prosperază: numărul elevelor s'a sporit considerabil.

—x—

Din Sătmăr ni-se scrie: „La 16 Iulie n. c. se va da aici o petrecere ungurească împreună cu producțiune teatrală. Se va juca piesa „A falu rossza“. Atătu comitetul arangiatoru, cătu și diletanții sunt Unguri, cu toate acestea venitul curat e destinat în folosul bisericii române gr. cat. din Sătmăr! În această „dragoste“ ungurească însă Români Sătmăreni nu găsesc nici o bucurie, mai ales fiindcă printre diletanți se află și câți-va tineri români, ba chiar și soția d-lui capelanu român gr. cat. Ludovicu Popu din Sătmăr. Inchipuiți-vă, nisce Români, și încă chiar o preotăsa română jucând teatru ungureșu, alături cu „betyarii“ cei cu pînteni și cu mustați răsucite! Nu este ôre aceta o rușine pentru Români sătmăreni? — Trist de totu, decă așa stau lucrurile pe la Sătmăr. Nu vedă ôre Români, că și aici au de-a face cu o cursă de maghiarizare? Cum vinu ei se facă cauză comună cu conclocutorii lor maghiari tot mai într'unu timp, când aceștia sunt cei mai declarați adversari ai Românilor? Așteptăm, ca susu ȝisul d-nu capelanu se ne dea lămuriri, căci pe dînsul îl privește în primul loc cestiunea aceta.

—x—

Munca câmpului este în anul acesta așa de scump plătită în cele mai multe părți ale țerei, cum n'a mai fost dor niciodată. Dela Bradu ni-se scrie, că acolo s'a plătită o ȝi de sapă cu câte 80—95 cr.

—x—

Înmormântarea episcopului evang. săsescu G. D. Teutoh, s'a săvîrșit Merceurea trecută cu mare pompă. A asistat clerulu diferitelor confesiuni, între carl și Eso. Sa Mironu Romaunul, împreună cu consis-

cătu nu și făcură, după cum își deteră făgădușul. Că îndată ce gândiră ele, că pîrîntii li-su în biserică, prinseră a se sfătu:

— Haidăți o leacă în grădinuță, se oulegem vre-o două ruji! ȝise cea mai mare.

— Haidăți ȝise cea mijlociă.

— Ba se nu mergem, ȝise cea mai mică, căci sciți ce poruncă ni-a dat tata!

— Ba sciți ce? ȝise cea mai mare, vom merge și totu nu vom merge; oă vom face așa: eu voiu păși înainte, tu te vei ține de mine, ér tu, sorioara cea mai mică, vei sta pe pragul ușei și vei ține pe ast' mijlociă, și așa eu voiu pute rupe câteva ruji și vom intra ér înăuntru.

Așa și făcură, dér cum deschiseră ușa, trei smei le pândiau, și îndată le înveliră în trei cojoc și atăta le-a mai vedutu cîneva, ba nici ele una pe alta nu se mai vedură. Le duseră smei în țera lor.

Când veni împăratul cu împăratăsa dela biserică, fetele nu erau nicăiri. Căutatu-le-au pe totu locul, întrebău prin vecini, trimisău cărți în toate părți și revăse în toate orașe, dér pace, de urma lor nu

torul gr. or., diferite corporațiuni civile, oficerii din întreaga garnisonă, apoi reprezentanți ai multor comune săsesci. Vorbirea funebră a ținut-o preotul Dr. Müller.

—x—

Șese băeți sănătoși, bine dezvoltati, de 15—16 ani, se pot aplica numai de cătu ca învățați în cea mai mare fabrică din țera. Se cere școlă primară, cei cu 1 or 2 clase gimnasiale ori reale se voru preferi. Condițiuni foarte favorabile. Tinerii își pot crea un viitor sigur și rentabil. Doritorii se se adreseze subsemnatului în terminul cel mai scurt și le voiu da informațiunile de lipsă.—N. P. Petrescu, preș. Asociațiunii pentru spriginierea învățaților și sod. r. din Brașov.

—x—

Petrecere de veră. Sodali români din Brașov, decă timpul va fi favorabil, voru da Marți, în ziua de Sănt-Petru, o petrecere de veră în „Stejeriș“. Plecarea: dela gimnaziul român, la ôrele 12^{1/2}.

—x—

Musica militară va cânta mâne la amiađi, pe promenada de jos.

—x—

Programa concertului muzicii militare, ce se va da mâne sêra, 9 Iulie n. în hotelul Nr. 1, este următoarea: 1) Sommer: „Frühlingsgruss“ marș. 2) Rossini: Ouverturnă la opera „Wilhelm Tell“. 3) Strauss: „Seid umschlungen Millionen“, vals. 4) Rossini: Cavatina din opera: „Bărbierul din Sevilla“. 5) Wagner: Intrarea ȝeilor în Walhalla, din drama musicală: „Das Rheingold“. 6) Beethoven: „Septett“. 7) Wettschek: Poutpouriu „Wienerisch“, compus din 31 puncte caracteristice populare vieneze. Comentarul se află în programele, ce se voru împărți cu ocaziunea concertului. 8) Czibulka: „Ungarisches Lied“. 9) Wiest: Poutpouriu: Căntece românesci, culese din Bănat. 10) Meyerbeer: „Marșul încoronării“ din „Prophet“. Începutul la 8 ôre sêra.

Programa concertului, ce-l va da muzica orășenescă în grădina „Pomul Verde“ este interesantă și variată. Amințim piesele: Dorme ai, căntec românescu de Villacros; „Mirăsa vîndută“ (Prodana nevêsta) de Smetana. „Fin de Siècle“ vals de Emil Waldeufel.

—x—

Reuniunea de pompieri voluntari din Satulungu, arangieză în beneficiul fondului său în 9 Iulie n. c. (la cast de timp nefavorabil în 16 Iulie) o petrecere în grădina berăriei d-lui Iilk. Intrarea: Locul I 60 cr., de persoană 1 fl. 20 cr. pentru familie, locul II 40 cr., de persoană 80 cr., pentru familie, locul III 20 cr. de persoană. Pompierii plătescu pe locurile I. II jumătate din prețul de intrare.

Sciri telegrafice.

Berlinu, 8 Iulie, Moștenitorul tronului rusescu, întorcîndu-se dela Londra, a făcut o vizită părechei imperiale germane.

Parisu, 8 Iulie. La turburările de eri au fost răniți 14 poliști.

Esamene la sate.

Protopopiatul T.-Sărvadului, Iunie 1893.

(Urmare).

12). Zalnocu, comună românescă cu 767 suflete gr. cat. De câți-va ani urmăză aici a se încuiba colonii streine, încătu ađi peste 75 suflete ref. și Evrei țin parte cea mai frumoșă a comunei. Scăldile vestite dela Zalnocu, carl până mai în anii trecuți erau proprietatea comunei și a Românilor privați, acum se află în mânilor streinilor. Edificiul școlaru mai potă fi. Învățătorul Demetriu Talpoșu, fără ori-ce cualifi. super., a făcut sporu prea puțin cu elevii sei în acest an școlastic. La esamenul din 19 Maiu a. m. nu au fost decătu 12 elevi, din cei peste 90 obligați și 48, câți se vede că au frecventat școlă peste an. Cei de față știu scrie și ceti. Materia propusă nu atinge nici minimul prevăduț în planul de învățămînt.

13). Cehalul român, comună ourată românescă, cu 917 suflete. gr. cat., și câți-va Evrei. Din cauză, că a fost arsă biserica, sala școlară se întrebuințază pentru serviciul divin, până ce va fi gata biserica. Că localu de școlă a servit o casă, ce nu corăspunde cerințelor didactice și igienice. Învățătoru d-lu Dionisiu Văleanu, preparand abs. și cu pregătiri frumoșe; la esamenul ținut în 19 Maiu d. a. a avut din cei 79 elevi, câți au ămblat regulat școlă peste an, numai 190 băeți și 14 fete. Aici, sunt obligați, la olaltă cu cei de repet., peste 150. La esamen au dat școlarii răspunsuri foarte bune din Relig., ceteri și din gramatică; din celelalte studii foarte slab. Aceta se atribuie, cum afirmă d-lu învățător, împrejurărilor provenite din nesuficiența localului de școlă, a lucrărilor de pregătire pentru edificarea bisericii, comasarea hotarului comunei etc., unde serviciile D-sale au fost reclamate și multe rînduri peste an. Știu scrie și ceti 22 elevi. Lucrul de mână, desemnul în pomăritul nu s'au propus. Dela d-lu Văleanu se așteptă sporu mai bun în instruirea elevilor sei, ceea ce o va și face, decă va intra cu școlarii în localul mai spațios. Altmintea planul de învățămînt a fost observat.

— Te, scolă puilă mamii, numai te culcă și te odihnesce.

Colo cătră mieđul nopții veni și Međilă se-și imbrace cămașa și se plece se nu-lu afe Dorilă; dér mumă-sa îl guguli până se învoi se dormă și el unu somn.

În ȝori de ȝi veni și Dorilă, rumenul la față ca un bujor, și încă din prag strigă:

— Gata mi-e cămașa, că etă-i ȝia albă și am de mers?

— Gata puilă mamii, hai numai de te culcă și te odihnesce o leacă, că ești ostenit de atăta potop de cale!

— Mă culcă, mamă, dér colo cătră amiađi se mă scol.

— Bine, bine, puilă mamii, numai hodihnesce-te de-ȝi prinde puteri. . .

Și se culcă și el și când fu pe la cruce amiađă se tređiră toți trei odată și se uită mai intăiu uimiți unul la altul, dér după ce vedură, cătu sunt de voinici și frumoși, totu unul ca unul, se ridicară din așternuturi, se îmbrățișară și se sêrutară ca frați.

Intr'aceea se lățise vestea în totu orașul, ce draguți de feciori i-a dat Dumneđu purcăresei; vestea merse până la

au mai dat, par'că le-ar fi înghițit pământul.

În noptea aceea s'a mai întemplat însă la curtea împăratului un lucru mare: purcărița a născut cam pe la cină unu fecior, și numai decătu a venit Dumneđu cu Stul Petru și l'au botezat și i-au pus numele Cirilă; și Cirilă cum se vedu botezat — raită băiete! s'a dus în lume. Colo cătră mieđul nopții, mai făcu unu fecior, Dumneđu și cu St.-Petru îl botezară și pe acela și-i puseră numele Međilă; cum se vedu botezat, se duse și etă 'n lume. În ȝori de ȝi mai făcu purcărița unu feciorășu; la acela-i puse Dumneđu numele Dorilă; cum se vedu botezat, se duse și el.

Acum bieta purcăriță avea trei copii gemeni, și totuși nici unul. În ȝia aceea iute se puse și făcu trei cămeșuțe. Colo pe 'nserate sosi Cirilă acasă se-și iee cămașa, dér mumă-sa îl opri:

— Șeđi, dragulă mamii, și te culcă de te odihnesce o leacă, că apoi te-oiu tređi eu!

— Mă culcă, mamă, dér se mă scol înainte de mieđul nopții, că atunci vine Međilă și nu voiu se mă afe aici.

14). Blagea, comună mică românească, chiar sub Tășnad — de unde îi vine și peirea. Inouibându-se Tășnădenii în hotarul acestei comune, au făcută comasătiunea înainte cu vre-o 28 ani, dăr' bietulă poporū nefericită, cu beuturile ușor de ademenit, din ce i-a fost rămas în pământuri, a totă cam vëndută la Tășnadani, așa că așt stă în față la o a doua împărțire a hotarului, care deoa se va săvârși, vor fi strimțorați ca într'o verigă, de nioi câte o vacă la pășunăriă nu-și vor pute ține. Școala e destul de bună. Invățătorul, *Vasilii Popă*, de și fără pregătiri mai înalte, chiamarea și-o implinesce conștientos. Esamenul s'a ținut la 20 Maiu a. m. cu 15 băeți și 15 fetețe din cei 38 elevi obligați. Dăcă din aritmetică elevii ar fi fost preparați ca din celelalte studii, esamenul d sale era în șir cu cele mai bune din acest tract. Șoiu scrie și ceti mai toți căți erau de față. Planul de invățământul l'a observat și grădina de pomărită o cultivă bine. Din comună e dusă la școlii mai înalte unul.

15). Hotoană, comună mestecată, chiar la marginea sălagiului, lângă „Eriu”, cu 547 sufl. gr. cat. și 170 de alte confes. Școala nu corăspunde numărului pruncilor. Se face pregătiri spre a se edifica alta nouă. Invățător d-lă *Teodor Medani*, prep. abs. și cu pregătiri frumoșe instruă în această comună din an. 1879. Esamenul s'a ținut la 24 Maiu a. m. sub presiunea d-lui protopop tractual, în prezența unui public inteligent de prin vecinătate, a senatului școl. și a părinților. Obligați cu cei de repet. sunt 90 elevi, dintre cari 70 au frecuentat școala regulată. La esamen au fost de față 28 băeți și 27 fetețe, cari au dat răspunsuri multămitore din tôte studiile. Toți șoiu ceti și scrie. Atăt scrișorile de esamen, cât și desemnurile sunt compactate frumos în compendii, ce se conservă în biblioteca școlii, din fiă-care an școlastic. Este constatată, că scrișori frumoșe caligrafice ca la această școlă, numai în puține școlii din Sălagiu se pot afla. Cântăriile bisericesci și naționale — cari sunt decorați unui popor — elevii le eșecută frumos și cu ușurătate. Fetețele în lucrul de mână, însurate de invățătorița, asemenea au făcut un progres laudabil. Planul de invăț. s'a observat în tôte. În școala de pomărită sunt pădureți și altoi. La școlii super. e dusă 1. Premii în bani a dat senatul școl., ér ténărul clerici venit dela Roma, d-lă Ioană Cheregi, a donat mai multe icône și medalii religioșe aduse din Urbea eternă, cu cari au fost premiați peste 30 elevi.

16). Tășnad (fil. Sărvadului). Cele 215 sufl. gr. cat. sunt aici o minoritate neînsemnată față de alte trei confes., cari numără la olaltă 3000. Școala e o căsuță vechiă, necorăspunțătoare. Poporul de aici chiar acum își edifica biserică, din care ca-usă, școlă nouă nu va fi curând. Invăț-

torul *Petru Marta*, fără orice cualif. su per., e destul de strădălnioș, învățând pe romăneșe acesti școlari, cari vorbesc numai limba ungară. Din 44 elevi oblig., la esamenul din 30 Maiu, au fost 9 băeți și 18 fetețe, cari toți au răspuns bine în limba română, toți șoiu scrie și ceti. Planul de invăț. observat.

17). Santău, reședință protopopăscă, o comună mare cu 1063 sufl. gr. cat. și 800 de alte confes. Școala nouă, un edificiu modern, ce corăspunde tuturor cerințelor didactice și igienice provădută cu tôte rechișitele de instrucțiune. Invățător: d-lă *Dionisii Cardoș*, prep. abs. și cu pregătiri de lipsă, în purtarea sa morală însă lasă mult de dorit, întru câtă adevăc ii prea plac beuturile spiritușe. Esamenul s'a ținut la 30 Maiu cu 35 băeți și 15 fetețe din cei aproape 80 elevi, căți au frecuentat școala regulată. Obligați sunt la elaltă cu cei de repet., 140. La esamenul ținut în prezența senatului școlastic și a unei mulțimi dintre părinții pruncilor, toți elevii au dat bune răspunsuri din studiile propuse. Șoiu scrie și ceti, între cei de față, 45 elevi, dăr afirmă d-lă invățător, că șoiu și ceialaltă înă mai bine, pentru că sunt repetiționiști, ér la esamen cum vor veni când o ordinațiune a inspectorului școlar reg. absolvă pe cei trecuți peste 10 ani dela prelegeri în lunile Aprilă și Maiu. Acesta e adevărul. Planul de invăț. observat. Lucrul de mână și desemnul nu se propun, grădina de pomărită se cultivă.

Cu acestea termină raportul meu, resumând starea învățământului din acest an școlastic, așa cam pe scurt, căci pentru a face o espunere mai amplă, mai completă, despre starea școlilor din tractul nostru, imi lipsesc datele necesari și timpul disponibil pentru asemenea lucrare.

Dăcă în cursul acestor aprețiri făcute, mai peste tot din intuițiunea proprie, am descoperit, *sine ira et studio*, și abnormitățile unde există câte la o școlă, eu șoit, că rana se poate vindeca numai dăcă o șoiu și o cunoșcem. Este lucrul celorlă chiamăți de ce face să nu există acelea în viitor. Pedepile, ce se pun în calea învățământului nostru dela sate, recunoșcem, că sunt multe și serioșe, între cari cea mai de frunte este, că poporul în multe locuri nici așt, când mucle e la unghia, nu e pătruns de înșemnatatea educațiunei școlare, pentru aceea nu-și trimite băeții la școlă regulată. Cu tôte acestea și în mânia tuturor greutăților unde învățătorul e conșoiu de chiamarea sa sublimă, unde factorii competenți portă la inimă cu dragoste cauza culturai morale și intelectuale a poporului, dovedit este, că totuși se poate face spor în această direcțiune, — în unele locuri chiar laudabil.

„Labor assiduus omnia vincit.”

Visitator.

Ocnarii dela M.-Uioara.

Din Alba-inferiōră, 29 Iunie n. 1893.

Sôrtea nenorocită a bieților muncitori dela oonele de sare din Murăș-Uioara, — între cari cei mai mulți sunt Români, — este cunoscută cetitorilor din numărul de Duminecă 23 (123) ală „Gazetei Transilv.”

Mulțumită pasului hotărit și energetic, cu care acești bravi, dăr nenorociti ocnari, au pășit în contra stăpănitărilor lor tirani și asupritori, — lucrurile au început înăcva să se pună în mișcare. S'a trimis un comisar ca să cerceteze starea lucrurilor. Durere însă, că acesta nu multă ispravă a putut face, de-o parte pentru că fiind numai singur, chiar să fi voit și n'ar fi putut răsbi cu aflarea tuturor cauzelor, cari au pricinuit nemulțumirea ocnarilor; de altă parte apoi d-lă comisar pré multă a ascultat de vorbele mai marilor oonei. Aceștia, pentru a se desinvovăți pe sine și a invinovăți pe ocnari, diceau, că pricina miseriei și neîndestulării lor nu sunt subtragerile cele multe din salariu, ci *luxul* cel mare, ce-lă duce ei.

Pentru a-lă convinge pe comisar despre această, s'a dat porncă chiar dela cel mai mare ală oonei, ca într'o di de lucru toți ocnarii să ese în așa numitulă „Liget” îmbrăcați în hainele cele mai frumoșe. Dăr vocea d-lui „tanácsos Blaska” a răsunit de astă-dată în pustia, că ocnarii acum nu mai făcură ca altă-dată, când la vocea lui toți se prezentau tremurând de frică.

Pentru a-lă convinge despre „luxul”, mai marii bai au condus apoi pe d-lă comisar la locul, unde li-se plătesc ocnarilor lefiile. Aci însă s'a convinsu nu despre luxul, ci despre miseria cea mai mare; tôte femeile erau desculțe și pe fețele lor se vedeau urmele suferințelor și necăsurilor, la cari sunt espuși bieții muncitori.

Observă însă, că deși desculțe și cu îmbrăcăminte slabă, erau foarte curate, așa că nu înzadări un lord din Anglia, vizitându odată aceste bai, i a admirat pe ocnari dicendă: „Ce iubitor de curățenie este acest popor sărac!”

I s'a făcut cunoscută comisarului între altele și o speculă foarte miserabilă, ce o face mai marii oonei cu bieții muncitori prin aceea, că-și vëndu prin loteria tôte lucrurile netrebuincișe ale lor, precum: haine rele, orolôge, vite bolnave și altele. Bieții muncitori sunt siliți să pună la luteră vrând, nevrând, căci în casă contrar sunt persecutați. Pe calea această administratorii baii, pentru nisce sdrește nefolositoare ale lor, storci prețuri mari de pe spinarea bieților ocnari.

Pentru a avé o idee despre subtragerile mari, ce li-se fac ocnarilor din lefiile lor, voi aminti, că în libelul unui

muncitor era înșemnată prețul muncii lui cu 24 fl.; subtragerile însă erau de 20 fl. va să dice bietului ocnar i-au mai rămas numai 4 fl. din cari să trăeșcă împreună cu familia.

Din acesta și alte asemenea casuri a avut comisarul ocașiune de-a se convinge despre sôrtea vitregă și apăsătoare a bieților ocnari dela M.-Uioara. Și pe când ei sunt astfel tractați, din partea mai marilor se comită multime de înșelătorii, furturi și speculațiuni păgubitoare pentru stat, cari tôte s'au adus la cunoscița comisarului. Pôte această a și fostă cauza, că la urmă d-lă comisar o ruptu protocolul și s'a dus dela noi fără nici o ispravă. Pôte că de-ar fi procedat energetic și după dreptate, pe mulți dintre mai marii oonei ar fi trebuit să-i facă nefericiți, ceea ce pôte nu i-a convenit.

Ca încheiere voi mai aminti, că ocnarii în casă de bolă au 21 cr. la di pentru întreținere. Acești bai însă nu li-se dau, deoât numai dăcă întră în spital, ér în spital (unde se face foc cu tutei de curuză) sunt atăt de rău tratați, încât bolnavii mai preferă să moră acasă de fome decât să între în spital. Astfel ei perd și cei 21 cr. la di, ce ar trebui să li-se dea pentru întreținere în casă de bolă.

Deși numai o mică parte a suferințelor am arătat aci, ori cine însă se pôte convinge, că nu mai e de suferit această miserabilă sôrte a bieților ocnari. Depinde dela bărbăția lor, ca să-și creeze o sôrte mai bună, numai uniți să fiă și neobosiți în lupta pentru dreptate.

Ună binevoitoră.

Turburări în Paris.

În zilele trecute s'au întâmplat mari turburări în Paris, săvârșite de oătră studenții de acolo. Causa acestor turburări este a se căuta în împrejurarea, că mai mulți studenți au fost pariți de un senator, fiind că au luat parte la un bal imoral.

Studenții s'au adunat pe strădele Parisului și au început a demonstra. Poliția intervenind, se încără cu studenții. Ună ampoiată a fost omorită în această luptă pe stradă.

Din cauza această studenții se adună înaintea Camerei, unde ministrul președinte declară, că funcționarii vinovați, vor fi pedepsiți. În sêra acelei zile, (3 Iulie) demonstrară din nou, dăr în curădă se risipiră.

Ună comitetă de studenți publică două manifeste, prin cari studenții sunt rugați, ca să se păzeșcă de sfaturile unor agenți rău voitori, cari voeșă să pescueșă în turbure.

Amploiatul omorită, se numeșce Nuger.

Mișcarea această luă dimensiuni foarte mari. Din cauza această militia fū consig-

urechile împăratului, că dora era numai la elă într'o căsuță, ca pe sêma porcariului. Lume multă umplu casa porcariului să vedă pe cei trei frați gemeni, voinici năzdraveni. Împăratul, că i împărat, și înă nu se pută răbda să nu mērgă. Cum îi vedu, copii numai de două zile și mari ca omenii, nu se putea minuna destul de ei și-și gândi: cât ar fi aceștia de buni să mi fie gineri! dăr unde mi-să fetele? Decă întrebă supărat:

— Nu cum-va șoiu tu, Cirilă, ceva de fete?
— Nu, înălțate împărate!
— Nică tu, Meșilă?
— Nică eu, înălțate împărate!
— Dăr tu, Dorilă, că par' că tu ești mai șoiută ca frații tei?
— Ba eu pôte că șoiu, înălțate împărate, și de te legi că vei face ce-oiu dice eu, mă și legă să țile aducă.
— Aducă?
— Aduce, înălțate împărate, numai să faci ce-oiu dice, că eu de mă legă de ceva, ori faci eu ori nu mă mai vede pui de om, vorba eluia: ori umplu sacul, ori imi pun capul.
— Și ce să faci, ce-mi-lăi mă Dorilă?
— Uite, înălțate împărate: Mei întâiu

să ții pe mama la curtea Mariei tale, ca pe o domnă, până ți-omă aduce fetele, apoi dăcă le-omă aduce, fata cea mai mare să fie alui Cirilă, cea mijlocie a lui Meșilă, ér cea mai mică a mea și împărația cu ea.

— Așa să fiă, dragii mei, numai vedeți de le aduceți câtă mai îngrabă, că mă topeșă de dorul lor!

— Va fi cum va rēndui Dumnezeu înălțate împărate, oi eu tare cred, că în scurtă vreme ți-le-i vedă.

Indată mutară pe purcărēsa în curțile împăratului, apoi se puseră frații tustrei la cale, și s'au totă dus, s'au totă dus, până s'apropiau de buriculă pământului. Acolo se întelniră cu ună țigană.

— Unde mergi, mă țigane?
— Să amă de unde veni, domnișorilor!

— Nă, hai cu noi!

Și se luă țiganul cu ei și s'au dus până la buriculă pământului, unde este ună scriptă, pe care intră omenii în lumea negră.

— Nă, țigane, dice Dorilă, trei stămă aici la buriculă pământului și tragem de scriptă, ér unul intră în lumea negră să

caute pe fetele împăratului, că de le află bună cinșe căpătăm. Ceroă de intră tu, țigane.

Și se puse țiganul în scriptă și prinșeră ală slobodi în jos, dăr nu merse ca de un stăjnuț bun în jos și scutură țiganul de funie să-lă scotă afară. Și l'au scos și l'au întreată:

— Dăr ce-i p'acolo, țigane?

— Nu-i bine pe unde amă fost eu, că-i ună vată mai îndrăciut, decât a jupăului Țandara, nu întru acolo să nu mai vedă fete de împărată până-i lumea și dovleacul.

— Nă, intră tu Cirilă!

Și intră Cirilă și păți, ca și țiganul. După aceea intră Meșilă, și nu păți mai bine. În urmă intră Dorilă și ce-i dreptă nu-i păcată nici minciună, era în buriculă pământului ună vântă, de sta să sleieșă și mēduva din oșele lui Dorilă, dăr elă nu se ceră să-lă scotă afară. Adecă, când ajun-ese în lumea negră, la gura din josă a gaurei, adă o pajură dândă din aripă și făcendă cu ele vântulă acelă grozav.

— Dăr ce faci tu așa vântă proclēt, tu pajură? dice Dorilă.

— Da cum să nu faci, că de n'oi face, se apropiă ună haram de balaurlă de ouibul meu și toți imi mănăcă pui.

— Dăcă-i așa trēba, lasă-lă pe mâna mea, dice Dorilă, dăr acum nu mai face vânt, să mă odihnescă o lēcă, că-să grozav de ostenit, de atăta cale ce amă făcut. Dăr de-oi adormi, când va veni balaurlă, tu să mă treșeci.

Și s'a culcat Dorilă și a adormită dusă ca omulă ostenit, dăr nu lungă i-a fostă somnulă, că l'a treșit pajura totă țipotindă o-i aci balaurlă. Cum se apropiă balaurlă, Dorilă îndată-i ciungări tôte capurile, ér pajura plāngea de buciură, că i-a scăpată pui, și întrebă pe Dorilă, că cu ce-i pôte mulțami? Dăr Dorilă voinică inimă bună, nu ceră nimic, decâtă dice: N'ai să-mi mulțamesci, ci dăcă chiar voescă, de aducere aminte imi dă ceva, de ce creștă că voi avé cândva folos.

Pajura și-a scosă etunci o penă din aripă și o dete lui Dorilă: Na această penă și când vei avé lipsă de mine, tu numai o strānge în mână și te gāndesce la mine.

Luându-și rămasă bună, plēcă Dorilă dicendă în frunță, și merge, și merge, până

nată. Camera, senatul, palatul președintelui Carnot și alte edificii publice, sunt pázite de soldați.

Au fost arestați 120 de turburători, cari au răsturnat pe strade trăsuri tramvaiuri, etc. Pe lângă studenți s'au mai alăturat la aceste demonstrații și alți omeni fără căpătui, socialiști și anarhiști, cari voiesc să folosească această ocaziune pentru scopurile lor particulare. În noaptea de 5 Iulie răsturnară o trăsura, pe care o stropiră cu gază și-i dederă foc. Turburătorii în mare parte erau înarmați cu revolve.

Se construiește baricade, compuse din arbori tăiați, bănci, bolovanii. Într'aceea sosi cavaleria, dér nu putu trece baricadele. Numai poliștii năvaliră asupra lor, fără însă primiți cu o ploie de pietri. În fine cavaleria putu străbate în strade. Din mai multe ferestre se sloboziră focuri de revolvere. Plebea înfuriată aprinse mai mulți pomi.

Numărul răniților până în 5 Iulie este de 400.

S'au chemat în Paris 26,000 soldați din cavaleria.

Cei arestați au fost dați în judecată. Spiritele în Paris sunt foarte turburate.

*

Paris, 5 Iulie. Cătră 11 ore s'era s'au întâmplat o ciocnire sângeroasă între turburatori și poliștii. O persoană a fost ucisă cu o lovitură de sabie. S'au slobozit focuri de revolvere. Mai multe persoane au fost rănite.

Paris, 6 Iulie. Nu s'au mai întâmplat nici o turburare. Imortentarea lui Noger s'au făcut în orașul Clermont-Ferrand. Consilierul comunality al orașului Paris a ținut cu ocaziunea această o vorbire, în care atacă vehement poliștii.

Înainte de amiazi s'au ținut un consiliu de miniștri, în care ministru-președinte Dupuy declară, că ordinea e restaurată, dér cu toate acestea, măsurile de precauțiune nu vor înceta deocamdată. S'au chemat în Paris 3 regimente de cavaleria și 25 batalioane de infanteria.

Literatură.

A eșită de sub tipar opulă „Toma a Kempis”, tradusă de *Gavrilă Popă*, canonic. Costă 1 fl. 10 cr. legată; trimisă francoată 1 fl. 15 cr. A se adresa la autorul în Blăși (Balmăze falva).

*

Cura de apă. Cine n'au auzit despre cura cu apă a preotului Kneipp, care cu cele mai simple mijloace, ca apa, oțetul, uleiul, flóra de fân, paie de ovés și alte diferite plante, — a vindecat nenumărate bóle, despre cari se credea, că nu se voru putea vindeca în veci? După o experiență de 25 de ani, preotul Kneipp a scris și o carte, intitulată *Cura de apă*, ce s'au

tradusă în toate limbile europene și s'au lăpătat repede în tota lumea. Acastă carte, de mare folos pentru oră cine, a început acum să apară și în limba română, în fascicule mică 8 cr. (15 bani) exemplarul. Editura librăriei Ignatz Hertz din Bucuresci (Hotel de France Nr. 8). Se pòse însă procura și dela librăria Ciureu din Brașov. Voru apăre vre o 20 de fascicule. Volumul complet va costa 3 lei.

Calea spre înavuțire.

de I. Dariu.

3. Prudență, chibzuință, cuminiță, socotelă, prevedere.

(Urmare.)

Décă are omul dușman, (și care n'are de aceștia? — omul de nimic), atunci se cugete, că nici unul nu e așa de neînsemnat și de nevrednic de băgat în seamă, încât el când îi va veni bine să nu-i pòtă cășuna nici o pagubă și să nu-i pòtă face nici o stricăciune. De aceea ține de scurt pe dușmanul tău în toate lucrările lui și caută, când e cu putință, de a-l face ér prietinu tău. El nu s'au născut ca dușman al tău, ci a devenit cu timpul dușman prin cine scie ce împrejurări și acum e dator ta de a țilă face ér prietinu și binevoitor al tău.

Doi vecini se certau pentru un petec de moșă. Din pricina această ei se și dușmăneau ore-cum unul pe altul, măcar că de felul lor amândoi erau omenii de omenia în sat și bunii de inimă. Treba ajunge la judecată. Fiind amândoi citați la judecată pe o di anumită, pentru a-și descurca treba, unul dintre vecini, avându alte afaceri grele de isprăvit pe diua numită, merse la vecinul său contrar și-l rugă așa: „Iubite vecine, scii că pe diua cutare suntem citați la judecată pentru a ne descurca cu daravara dintre noi. Eu nu pot merge la judecată pe diua aceea, de aceea am venit să te rog, ca atunci când aș fi eu întrebat să răspund, să fi așa de bun și să vorbesc și pentru mine.” Vecinul primi bucuros însărcinarea această, că cine n'ar primi astă feliu de însărcinări, cu acestea se despărțiră.

În diua numită merse unul dintre vecini se duse la judecată, ér celalalt merse la treba lui. Ce gândi că a făcut acum vecinul la judecată? El a înfățișat prin cuvinte lămurite tot ceea ce cerea el. Nefind de față celalalt vecin, el spuse judecătorilor, că pòte vorbi și în numele contrariului său fiind chiar însărcinat și imputernicit de acesta; judecătorii primiră. Vecinul nostru înfățișă și cererea vecinului său tocmai așa de bine, ca și când ar fi vorbit vecinul său însuși. Judecătorii se mirară mult de onestitatea și inima cea bună a acestui om, dér fiind că vedură din spusele lui, că celalalt vecin ar ave mai mult drept asupra acelu loc, pentru care se certau ei, hotărîră, ca locul să rămân al vecinului, care nu era de față. Cu asta judecata s'au terminat și vecinul, care fusese la judecată, merse séra la vecinul său și-i spuse, că i-a câștigat procesul. Cu acestea vecinul amândoi se împăcară, se îmbrățișară și se sărutară ca doi frați buni, ér locul câștigat îl împărțiră acum ei de ei frătesce, și în totă viața lor nu mai avură nici o daravă câtă de mică între ei.

De sine se înțelege, că astfel de lucruri se întâmplă numai între omeni de omenie și bunii de inimă. Dér nu toți omenii sunt așa. Cei mai mulți sunt așa de încâniți unii contra altora, încât nu se lasă până la mórte. În oră ce casă însă e mai bine, ca omul înțelept să nu caute nici odată a măsura dușmanului său cu aceeași măsură, cu care îi măsură el, bine știind, că turnându mereu oleu pe toc, focul nu se stinge niciodată. Dinpotrivă, fiind prevenitor și cu bună voință cătră contrariul său, mai curând poți fi sigur că-l vei învinge și-ți va deveni prietinu și binevoitorul tău. Prin această ți-ai făcut bine nu numai ție, ci și dușmanului tău și în aceeași vreme ai săvârșit și o faptă bună creștină. Décă nu poți eși la cale nici cu mijlocul acesta, atunci lasă-l în pace; mergi liniștit și neturbat în calea ta. Fă ca și luna, la care latră mulți câni până ce se ostenesc, și după aceea tac și se culcă. Ea, decă ar vré ca cu puterea să-i liniștescă, n'ar pute, pentru că câni s'ar întărită tot mai tare și când ar osteni unul, ar începe celalalt.

Décă ai un dușman, care, de ce vede că-l lasă în pace, de aceea se face mai afurisit, te batjocuresce, te vorbesce de rău și-ți cășună multe pagube, atunci mai bine îl desarmezi, decă îl declari în public de dușmanul tău, ca astfel, după cum dice Scriptura, se-ți fie ție păgân și vameș. În cazul acesta știind publicul, că numitul dușman vorbesce numai din ură și rea voință astfel de noi, nu-l va mai crede, și astfel tot el va perde în urmă.

Décă ai un dușman, care, de ce vede că-l lasă în pace, de aceea se face mai afurisit, te batjocuresce, te vorbesce de rău și-ți cășună multe pagube, atunci mai bine îl desarmezi, decă îl declari în public de dușmanul tău, ca astfel, după cum dice Scriptura, se-ți fie ție păgân și vameș. În cazul acesta știind publicul, că numitul dușman vorbesce numai din ură și rea voință astfel de noi, nu-l va mai crede, și astfel tot el va perde în urmă.

Avem și dușman ascuns. Aceștia sunt foarte primejdioși și ne fac mult rău în ascuns. Pe aceștia când îi bagi în seamă, ca să nu se dea de dușman ai tăi, se prefacă, că sunt nepărtinitori luând de temei dreptatea și morala. De aceștia ér numai prudența, agerimea minții noastre ne pòte mântui.

În urma urmelor sunt și dușmanii de ore-care folos. Ei ne fac să fim mai ageri, mai lucrători și mai cu multă băgare de seamă în lucrările și faptele noastre; sunt un mijloc de îndreptare pentru noi. De am ave numai prietini, ne-am da în desfătă și petreceri cu aceștia, ne-am trândăvi, ne-am uita de datorile noastre, prin ce numai spre ruină, spre peire am merge, ér nu spre bine, spre avere, spre norocire. Dușmanii noștri se aliează, se întovărășesc cu conștiința noastră și imprumutat ne înboldesc spre înaintare, spre binele și fericirea noastră: conștiința din bună voință, ér dușmanii din rea voință și credință.

Să vă spun o pildă din Istoria nemului nostru. Printre anii 1631—1648 a domnit în Ardél ca principe *George Rákoczy I.* Acesta împreună cu alți principii ai Ardélului își dădură totă silința, ca să înduplece pe Români, să părăsesc legea străbună orientală și să se facă reformați, séu calvini. Spre scopul acesta *George Rákoczy* scose din bisericile române limba slavonă, care se folosia până atunci, și porunci să se slujesc de aci încolo în limba română, ca așa poporul mai lesne să înțeleagă noua credință. Totu spre scopul acesta tipări și un catechism calvin în limba română. Românii însă acum căpătaseră mintea cea din urmă și primiră bucuros limba română în biserică, dér legea și catechismul calvin ba. Astă feliu *Rákoczy* voind a face un rău Românilor cu introducerea legii calvine în biserică noastră, ne făcu un mare bine, fără a vré: prin aceea că scose din biserică noastră limba slavonă și introduse pe cea română. Așa e când vré Dumnezeu cu omul, și omul e cu minte și prudent. De multe ori dușmanul tău vrëndu să-ți facă rău, îți face bine.

Sunt casuri unde chiar noi înși-ne suntem dușmanii noștri. Noi înși-ne ne punem în calea noastră spre bună stare și avere, d. e.:

1) Când nu ținem seamă a face un lucru la vremea sa, că vremea odată trecută, nu se mai întorce, și nefăcând un lucru la vremea sa, mai târziu séu că avem și alte lucruri de făcut și nu-l putem face

și se bătuesc calcăile, dér numai dá nici de ead, nici de oraș, ba nici de vre-o locuință omenescă. Când era pe înserate, ajunge lângă un pârăiaș și acolo și așă o lăcă de foc, apoi își gată de cină și de odihnă. Dér unde se pòtă el închide un ochi barăm, câtă fú drăguța de nopte? Un tâlălu cumplit, ce vine din apropiere, îi alunga somnul.

Câtă o se zări de diua, alergă în trașoala, de unde-i veniau glasurile cele asurzitoare de sfadă. Adeoă acolo erau trei copii de drac, se păruiau dela trei lucruri ce li le lășaseră părinții și pe cari nu le puteau împărți nici de omul.

— Ce tololoi faceți voi? întrebă Dorilă pe drăculeți.

— Uite început drăculeții; ni-a lăsat tata, când a murit un păpuș, o cărjă și o pălărie, și nu le putem împărți.

— Și de ce sunt bune acelea? îi mai întrebă Dorilă.

— Sunt bune, răspund drăculeții, că de bagi piciorul în păpuș și dicit: hip! hop! se fiu unde gândesc, atunci acolo ești în minuta aceea; pălăria, de o pui în cap, nime nu te vede, ér ou cărja, decă

o iai în mână și dicit: Cârje, cărjesce și mi-lă nimeresc! atunci pe acela, pe care vré tu, cărja asta atăta mi-lă jupesce, până rămâne jos totă melestită, ca o prună bătută de ghiată; ori decă numai îl ameninți cu cărja, acela se face stan de pėtră.

— Aceste sunt de mine! gândi Dorilă, apoi întrebă pe drăculeți: Și di, voiți nu le scii împărți?

— Nu, bade, și multă am plăti celui ce ni-ar împărți frătesce și omenesc, se nu fim de risă la lume cu gâlceava ce a intrat între noi.

— Hm! aduceți lucrurile acelea încóce, ér voi să mergeți tustrei pe cele trei vėrfuri de deluri și fiă care se stați acolo locului până voiți numera eu una, două, trei, și când voiți dice trei, toți odată să plecați cătră mine; care va ajunge mai curând, a aceluia sunt toate trei lucrurile, celalalt rămân cu buzele umflate; bine-a fi?

— Bine!

Și cădură drăculeții lucrurile lui Dorilă, ér ei alergară ca nebunii trei în trei părți, petrei delme mari, ér când ajunseră în vėrfurile delmelor stătură să rėsufle și se uitară în dăretu să vedă pe Dorilă dă-

du-le semn să plece. Dér Dorilă, ca în palmă! Nu-l vedeau, căci își luase pălăria cea fermecată pe cap. Dau drăculeții să întoreă pe chibzuite spre Dorilă, dér acela-i amenință cu cărja, și ei toți trei se fac stan de pėtră. Acum trage Dorilă și ciobota pe picior și dice: Hip, hop! se fiu la fata cea mare a împăratului pe loc.

Și în minuta aceea fú la curțile unui smeu, unde află singură singurică pe fata împăratului cea mai mare, făcând de mâncare.

— Bună diua, mândră!

— Fi sănătos bade, dér ce vėnturi te pòrtă p'aci?

— Am venit drăguță, se te ducă acasă, că nu mai pot părinții de dorul dumitale.

— Hei! Bine-ar fi, când s'ar viji, dér dela una ca asta mi-am și luat mândatul, că hoțul de smeu sciu că nu m'a lăsa.

— N'ai vală lelișă, că te ducă eu vrëndu nevrëndu, scii după diua canteoului:

De te-a da, de nu te-a da,
Pe ferestră te-oi fura,
Aici totă nu te-oi lăsa
Măcar smeu de-ar crepa!

— Dér mă tem, badișă, că o să-ți pui capul, și în loc să mă poți scăpa, mi-i croi di și mai rele!

— Nu te teme! Dér acum unde-i smeu? vine curând și ce semn are când vine?

— N'are nici un semn, numai vine poonind din sbiciu o turmă de iepuri făcând un tâlălu drăcescu... Auzi-l? Se apropie de podul cel de aramă.

— Așa? Atunci sănătate bună, drăguță, veți de fă bucatele bune, că minten vinu se le gustă, că de mai mór de tóme dér amu, până nu-mi trag răfuiala cu smeu, nu pot mânca nici o bucată.

Și dice odată hip! hop! hop! se fiu la podul de aramă pe loc.

Și în minuta aceea fú sub podul de aramă. Smeul pocea din sbiciu la o turmă de iepuri se o treoă preste pod și o trecu, dér când dá se trecă și el cu calul bun nu vré să plece, gândeai că l'ai pironit cu picioarele de podele, așa sta de fără mișcare. — Di, di, di! căluț de spige, lupii carnea și-o mănănce, că dóră sciu că nu-i Dorilă p'aci prin apropiere, că numai de el m'aș teme, de-ar fi vorba să mă chiar tem de cineva.

cum se cade și pe celū nefăcutū la vreme, séu că nu ne mai pōte aduce acelu folosū ce-lū așteptămū, séu apoi că i-a trecutū vremea cu totulū. După plōiā, căciulā de oiē.

2) Când suntemū fricoși, ni-e témă sé ne apucămū de unū lucru, că nu scimū cum vomū eși la socotélā. Nu scimū, pentru-cā n'amū judecatū cu destulā rațiune asupra lui.

3) Când facemū unū lucru pripitū séu grăbitū. Graba strică tréba. Mergī incetū c'ajungī departe. Orice lucru bunū se face incetū. Se dice, că unū melcū mai tinērū se urcase șépte ani pe unū aracū și încă n'ajunsesé în vârfulū lui. Perdēndu-și răbdarea, incepe a se grăbi, ca sé ajungā mai curēndū în vârfulū, dér' în locū s'ajungā, cade josū. Unū melcū mai bētrānū vēdēndū acésta îi dīse: „Dracu te-a pusū de te-ai grăbitū!“ Grăbesce incetū. Intāiū gândesce, apoi poriesce. Minteā sé te povățuēsca în tōte.

4) Când omulū nu e stāpānū pe vorbele sale, spunēndū și altora planurile și gândurile sale, de carī apoi la vremea lorū alții sciu cum sé se folosēsca de ele. De aceea vorbesce nu mai ce credī, că e în folosulū și spre binele tēu, și prin ce nu superī pe altulū. Făcēndū dimpotrivā, fie singurū își faci rēu și pe prietinelū celū mai bunū și-lū faci neprietinū, orī chiar dușmanū. Ce lesne își pōte vorbi gura ceva rēu despre cine-va, fiā chiar și numai în glumā, și pe urmă câtū ai sé suferī din partea celui ce l'ai vorbitū de rēu! Iti faci de lucru, de unde n'ai. Tīa-prindī paie pe capū. Discrețiunea, păstrarea secretelorū tale și ale altuia, este sufletulū prudentei și alū prietinieii. Dēcā cerī într'unū lucru, pe care nu-lū pricepi, sfatū dela altulū, fi cuminte ce dīci, cum dīci și cui spui! Er' dēcā altulū te intrēbā pe tine în secretū despre unū lucru séu despre un sfat, ține-l și tu secretū. Cā spunāndu-lū altuia, n'ai nici unū folosū dér celui ce țī-l'a spusū îi pōte aduce rēu. Ce faci tu, nu trebuie sé scie totū satulū. Nu trage clopotulū pentru ori-ce.

5) Când te descuragiezī, vēdēndū că nu-ți succede unū lucru indatā, cum te-ai apucatū de elū. Nu te spāria, că totū inceputulū e greu. Fii stāruitorū în ori-ce lucru! Stāruința tōte le învinge. Ecā o întēmplare adevērātā din timpurile vechī. Cleant din Atena (orașū în Grecia) era un copilū fōrte greu la minte. Pe lângā acestea n'avea nici părintī, nici avere; cu tōte aceste ardea de dorulū de a învăța și elū ceva. Bucurosū arū fi

ascultatū elū la școlā renumitulū învățătorū Zeno, dēcā ar fi avutū cu ce sé trăescā. În sfērșitū aflā elū unū mijlocū de a trece și peste greutatea acésta. Se învoi adecā cu unū grādinarū, ca sé-i care nōptea apă de udatū straturile din grādina, ér' diua pe ce căpēta dela grādinarū, mergea la școlā luāndu-și ce avea lipsā. Altādatā măcina séra unei vēduve sare cu o morișcā; ce căpēta, folosia peste di, ca sé pōtā merge la școlā lui Zeno. Ómenii, carī sciau, că Cleantū e sēracu, ilū bānuirā, că elū are vre-unū căstīgū nelegiuitū, și astū-feliu ilū chiāmarā înainte a judecătorilorū, sé și dea sēmā de traiulū séu. Judecătorii li spuserā lui Cleant bānuelile ómenilorū și-lū provocārā a se desvinovāți. Cleant aduse ca mărturiā pe grādinarulū și pe vēduva, la care lucrase. Aceștia spuserā, cum își căstīgā elū traiulū vieții prin lucru de nōpțe. Judecătorii, pētrunși de stāruința lui Cleant, li făcurā unū mare darū în banī; elū le mulțāmī frumosū, dér nu voi sé primēsca, dīcēndū, că până pōte lucra, n'are lipsā de ajutorulū altuia. Veți așa omū, dér nu tufā!

(Va urma.)

Rectificare. În N-ralū 135 (25) din Dumineca trecutā la articolulū: „Calea spre inavățire“ unde se spune despre doi frați diatr'o mamā: sé se celēsca: doi pisici, frați etc. Totū acolo citatulū din Cilibi Moisi corectū este acesta: „Suntū douē feluri de doctori: doctori de medicinā și doctori de legi; doctorii de medicinā te pipāie la mână și doctorii de legi la pungā“.

ECONOMIA.

Ce necasuri mai vinū peste pomī?

(Urmare)

Audītam și vēdūtām folosindu-se în contra brumei la pomī și vii afumatulū lorū, sub cuvēntū, că fumulū adunā păclā în formā de norū și împiedecā bruma. N'amū făcutū în privința acésta nici o încercare, o credū însă de jumētate, dér numai de jumētate, căci a ne scuti pomii de brumā, pōte numai celū ce a făcutū ceriulū și pāmēntulū și cele de desubtū. Etā cum se întēmplā afumarea pomilorū:

Adunāmū grāmeđi de paie jilave frunđișū, plēvā, tārnomētā, burueni și glii uscate, și alte materii, carī dau fumū puternicū, apoi le presārāmū cu țērēnā și le dāmū focū. E de însemnatū, că grāmeđile trebuie sé se adune la aceea parte a grādinei, de unde vedemū, că trage vēn-

tulū. Aprindēndu-le, din ele se devōltā unū fumū grosū, care se formēzā ca o păturā de norū grosū și împiedecā rēcirea aerului. Făcēndū fumū și de cătrā diua, coala când se apropiā rēsārirea sōrelui, ajutā într'atātā, că întârđiā strābaterea prea repede a rađelorū sōrelui la pomī.

Acésta e afumarea pomilorū; am vēdūt'o practisatā la mari pose sorī avuți, am vēdūt'o și recomandatā în unele scrieri chiar de ale nōstre, d. e. și în „Pomāritulū“ d-lui D. Comșa din Sibiiu, și nu mă îndoescū, că dōr nu arū avē succesū baremī în câtū-va. Sunt însă prea sigurū, că cei mai mulți, carī se ocupā și s'ar ocupa cu pomāritulū nu o vorū practisa, că nu o vorū putē, sciutū fiindū, că necasulū este de nouē dēcī și nouē de feluri — cum dice poporulū; cine însă va cerca — n'a greși.

5) *Seceta și ploile.* Ce-i prea multū nu-i sārētosū, dice proverbiulū. Acésta se pōte dice și cu privire la seceta prea mare, cum și la ploile prea multe pentru pomī. Când ține secetā timpū mai îndelungatū, atunci pāmēntulū și aerulū se uscā peste măsurā, dēcī pomii tāngescū, cu deosebire cei mai micī, ér altoii prōspeți nu se potū prinde. Ba și de pe pomii mai mari vedemū, că în timpū de secetā mare, cadū florile, orī fructele, se sbārcesce cōja și pomii se uscā, de țī-e mai mare mila de ei.

Ca sé ferimū pomii de perire în astū-feliu de timpuri prea secetose, e lipsā ca sé turnāmū séra după apunerea, orī diminēta înainte de rēsārirea sōrelui, apă în giurulū pomilorū. Ca sé nu se piērdā apa dela pomī, facemū grōpe giurū împrejurū, în carī sé stee apa ca în necarī cāldāri până se sbēla rădēcini. Preste di însă nu-i iertatū a-i uda. Ca sé se improspeteze și frunđele, e bine dēcā ținemū proșcātore cu care le proșcāmū incetū cu apă, dér așa că din ea sé nu mērgā apa dreptū în frunđe, ci odatā oblu 'n susū și apoi sé cadā, ca plōia, peste pomū. Așa făceamū eu în Lisa lângā Făgărașū unde-mī puse comuna o micā tolumbā la îndēmānā, și amū folosit'o cu bunū succesū.

Ploile dese încă potū fi stricăciose, dér aci nu putemū folosi altūceva, decâtū că după ce incetēzā plōia sé scuturāmū pomii de picurii rēmași pe frunđe, ca sé nu le îngreune prea tare. Acestū lucru însă-lū face în cele mai multe casuri Dumneđeu sfāntulū, trimitēndū câte-o micā adiere de vēntū, după plōiā.

6) *Grindina (piētra, ghiața.)* Dēcā

vine în măsurā mai mare, causēdaune însemnate, că sfārticā frunđe, sdrobesce și dobōrā fructele spintecā cōja pomilorū. Crengile nite de grindinā le lecuiimū ciuntādu-le, de suntū tare sfārmate, și atupāndū tăietura cu alifiā, ér de suntū numai puținū sfāșiate, atunci ajung dēcā le ungemū cu alifiā și le lăgāmū; totū așa facemū și cu cōja spintecatā.

7) *Neaua (zāpada, omētulū)* pōtă cātū este de folositōre, dēcā picī frumosū și nu prea multā de odatā pe atātū ne pōte face multā daunā, când cade mai neîntreruptū, și împreunatā cu plōiā, căci atunci se grāmădesce pe pomī în așa măsurā încātū le desbinā crengile, orī culcā la pāmēntū și se frāngū de greutatea ei. Le putemū însă ajuta scuturāndu-i din când în când în cursulū ninsorei, ca sé se mai ducă din neaua cea multā de pe ei și sé rămānā ușurați.

8) *Vijeliile* potū nimici pometurī întregī, și leacū contra lorū nu avem decâtū nițicā scutință le dau gardurile bune, tari, înalte, dér cu deosebire gardurile vii și tari, căci dānd vēntulū întēiu în ele puterea lui merge împārțitā asupra pomilorū, și astū-feliu daunele causate suntū totū mai micī. După o vijeliā e consultū să intrāmū numai dēcātū în grādina cu pomī și — de vedemū unū ruptū de a brustulū, sé-lū delāturāmū de aflāmū crengī desbinate, sé tăiemū și loculū lorū sé-lū lecuiimū cum vēdūrāmū mai susū. Er de aflām pomī culcați, și nerupți, numai de rădēcinați de jumētate, pe aceia îndreptāmū cu băgare de sēmā, și înțepenimū cu pari și în multe casuri scāpāmū cu ei sārētosī.

MULTE ȘI DE TOATE.

O avere mare.

În Canija-Mare (Ungaria) a petrecut dīlele trecute unū óspe rarū: o femeia, care posedé în Brasilia nenumerate milione venise în orașulū, în care s'a nāscutū, ca să îndeplinescā o faptā de evlavii. Ea se cheamā Carolina Rosenbaum și când era în vērsta de 16 ani se afla servitōre la copilarabinului din Canija-Mare.

Fiind că se purta fōrte bine și era destēptā, rabinulū, care ținea la ea, trimese la școlā și fata a primitū o educațiā cu multū mai superiōrā de câtū era poziția ei socialā.

Unū învțătorū de la școlā primară de acolo s'a amoresatū de ea, și a cerut de soțī. Tinēra fatā însă avea unū spirit

— Ba-sū chiar aci, de nu te-ai supēra jupāne smeule, dīse Dorilā eșindū de sub podū cu cārja în mână și amenințāndū pe smeulū cu ea.

Smeulū în acelu minutū se făcū stanū de pētrā, ér Dorilā se duse la curțile lui, māncā și beū cu fata cea de împēratū, apoi o lāsā până i-a scāpa și surorile. Iti luā dēcī pālāria pe capū, ciobota pe piciorū și cārja în mână și dīse: hipū, hopū! sé fiu la fata cea mijlociā a împēratului pe locū!

Și indatā fū la nisce curți de argintū în carī aflā pe fata împēratului cea mijlociā.

— Bunā vremea, drāguțā!

— Bunā sē-ți fie inima, voinice! Dér ce vēnturi te pōrtā pe la noi?

— Vēnturi bune, drāguțā, că m'au mānatū ai voștri sé vē scapū dela smei; pe soruta cea mare amū scāpat'o, acum viu sé te scapū pe tine.

— Hei, voinice! rēu mă temū, că-ți vei pune capulū!

— Nu te teme nici de-unū bine, dér de rēu îți adā aminte! Va fi însă cum va rēndū Dumneđeu, numai sé-mī spui tu unde-i smeulū și ce semne are când vine?

— Elū e în lume nu sciu ce face, dér credū, că indatā va veni peste podulū de

argintū, alungāndū din sbiciū unū botēiū de lupi.

— Apoi dér eu mă ducū în calea lui.

Și se luā Dorilā și numai odatā dice: hipū, hopū! sé fiu sub podulū celū de argintū! Și indatā fū sub podulū celū de argintū și audī trecēndū peste podū unū botēiū de lupi, ér în urma lorū unū călārețū. Dér când fū călārețulū cu calulū la podū, acela nu voi sé trecē orī câtū ilū bātea smeulū — că elū era călare și orī câtū li striga: hi căluțū de spige, lupii carnea țī-o mānāno! că dōrā nu-i pe aci Dorilā, că numai de elū am teamā, dér elū suge încă la țitā!

— Ba-sū aci smeule, am venitū sé ne răfuimū. Și eși Dorilā de sub podū și amenințā odatā cu cārja pe smeu și smeulū indatā se făcū stanū de pētrā, apoi merse la curțile lui cele de argintū, māncā și beū cu fata împēratului cea mijlociā și-și cātā de cale până la curțile cele de aurū ale smeului celui mai poganū, unde era ținutā fata împēratului cea mai micā. Ea făcea de māncare, când ajunse Dorilā și cum ilū vēdū prinse a-i plānge de milā?

— Dér ce plāngī, drāguțā, o întrebā Dorilā.

— Dér cum n'oiū plānge, rēspunse fata, că mi-a spusū smeulū, că ai venitū p'aci și pe doi frați ai lui i-ai sodomitū, ér elū o sē-ți punā capulū.

— Nu te supēra nimicū, drāguțā, că va fi cum va vrē Dumneđeu. Sé-mī spui numai unde-i smeulū și ce semne are când vine?

— Elū e în lume, te cautā pe tine, sé te sodomēsca; când vine acasā trece peste podulū celū de aurū, mānāndū — o turmā de urși.

— M'oiū duce în calea lui, dīse Dorilā, sé nu mă caute de giaba. Și dīse odatā hipū! hopū! sé fiu sub podulū celū de aurū acu pe locū. Și indatā fū acolo. Și audī trecēndū peste podū turma cea de urși, ér calulū smeului nu voi sé trecē.

— Aha! dīse smeulū din spatele calului, aci va fi jupānulū Dorilā! Și se dete josū de pe calū și dīse: Hai Dorilā afarā de sub podū, nu te ascunde, de ești voinicū hai sé ne luptāmū voinicesce!

— Bucurosū! dīse Dorilā și eși de sub podū, și se încāerārā la luptā, dér luptā drēptā voinicescā. Era însă pace sé se pōtā învinge unulū pe altulū.

Vēdēndū, că nu se potū învinge, dīse

smeulū: hai Dorilā, sé ne facemū douē flacări, eu una roșiā și tu una albastrā, și ne batemū susū în aerū!

— Hai! dīse Dorilā, și se aruncā susū în aerū ca douē flacări de foc. Și băturā, până era mai sé învingā smeulū Dorilā. Atunci Dorilā își aduse aminte de péna cea de pajurā, și pajura și veni lângā dēnsulū dīcēndu-i: Da ce poftesc, drāg domnulū meu?

— Nu poftescū alta, decâtū sé merge la curțile cele de aurū ale smeului, sé apucā drāguții mele, că mă potopesce smeulū și nu-mī aduce o lingurā de apă.

Și se duse pajura și indatā veni la fata cea mai micā de împēratū, care aducea Dorilā douē cote de apă, ér pajura își mīiase aripile în apă. Și până când Dorilā sorbi apa din amēndoue cofele, pajura atā imblāti pe smeu cu aripile, până-lū dobōrosū, atunci Dorilā i tăiā cōpetele cu pālāșulū și apoi după ce mulțāmī pajurei ajutorū, se duse sé-și iēe tustrele fetele și se plece cu ele spre lumea albā.

(Va urma.)

multă mai neastâmpărată decât ca să se mulțumescă cu viața liniștită a familiei.

Ea a respins propunerea de căsătorie, și rabinul (popă jidovesc) care ținea multă și la învățător, a dat-o de năcasă afară din serviciu.

Banii pe cari îi economisise i-au ajuns să facă călătoria până la New York și de acolo ea, cum se pricepea foarte bine la lucruri de mână, și avea gust bun, a ajuns în restințiu de un an, directorea unui mare magazin de mode.

Ca atare a făcut cunoscință cu un moșier bogat din America de sud; el și-a amorsat de ea și a cerut-o de soție. Fata s'a învoit.

Incepuse însă rebelul pentru emanciparea sclavilor negri și moșierul așa de bogat odată ajunsese seraciu ca un cerșitor. Nema putându suferi sârta acosta el s'a dus în război, și a murit în lupta sângeroasă de lângă râul Potomac.

Cu toate acestea tânăra veduvă nu și-a perdut curajul, ci s'a dus în capitala Braziliei, unde a deschis un magazin de mode. Peste zece ani câștigase o avere de o jumătate de milion de fr. cu cari a cumpărat moșii întinse.

Ajutată de noroc și avându afară de aceea istețime și un spirit întreprinzător a adunat cu timpul o avere, care e socotită între cele mai mari din Brasilia.

Cu toate acestea nu și-a uitat patria și din când în când trimetea la Canija-Mare sume considerabile de bani pentru scopuri filantropice.

Acum un an auzise, că bătrânul său tată, care atinsese vârsta de 105 ani a murit. Atunci a cuprins-o un dor nebiruit, ca să se întoacă în patrie.

Ea a petrecut mai multă timp în orașul natal; a ridicat părinților săi morți un monument splendid, a dăruit sume foarte mari de bani, și apoi s'a dus în Brasilia, făgăduind însă că peste puțină vreme își va vinde moșiile și se va stabili definitiv în Ungaria.

O pedepsă curioasă.

Tribunalul comunal din Ielisebetopol (Rusia), a pedepsit pe un tânăr dintr-o familie bună cu 10000 de ruble amendă, fiindcă omorise pe un servitor al său. Bani trebuiau dați, ca despăgubire, familiei omorâtului.

Chipul cum s'a îndeplinit pedepsa acesta s'a făcut astă-feliu:

S'a pus șeaua pe un cal tânăr; de șea a fost legată o sabie și o mică cutie, care conținea suma de mai sus. Apoi o intrăgă procesiune a pornit spre coliba unde locuiau părinții și surorile servitorului omorât. În frunte, mergea calul, apoi venea preotul, care citea versuri din Coran alături de el se afla asasinul, părinții și toate rudele lui, omeni străini și servitori.

În urma lor veneau rudele mortului, fruntașii comunei cu pèrul despletit, care se tânguiau amar, și o mulțime de popor. Când a ajuns procesiunea la colibă, a fost întempiată de mama mortului; ea a luat cutia cu banii de pe șeaua calului și după ce a numărat bine banii și a aflat că nu lipsește nici o rublă, a declarat, că e mulțumită.

Îndată după aceea, femeia a sfîșiat hainele albe ale ucigașului și ale rudelor sale.

După aceea s'a dat un prânz festiv, după prânz toți omenii s'au dus la mormântul mortului, unde au plâns și s'au tânguit cu toții până seara târziu.

Ucigașul stătea călare pe cal avându de gât legată o sabie.

Calul și sabia au fost lăsați în oțmitură până s'a împrăștiat totă lumea. Apoi tatăl mortului s'a întors la mormânt, a luat calul și l'a dus acasă.

Cam astă-feliu se dau pedepsele și se ispășesc crimele la unele seminții mohamedane, din sudul Rusiei.

Innecarea unei mirese.

Diarele din Galați (România) povestesc următoarea tristă întâmplare:

Mart, 15 Iunie, spre seară, se împrăscie în oraș vestea, că se înecase o mireasă.

Totă lumea știa faptul; îl comentau pretutindeni.

O fată tină de vr'o opt spre-zece ani, ovreică, numită Ruhala Abeles, fiica unei veduve, anume Ferghi, intrase pe la orele șapte după amez într-o cameră a băilor de pe malul Dunărei, a căror întreprindere o are d. St. Neclau, ca să se scalde.

Peste câte-va minute se auzi un țipet.

Băiatul, câți-va agenți de poliție și mulți curioși, se adunară la ușa camerei în care intrase fata și de unde se părea, că pornise țipetul. Ușa era încuiată pe dinăuntru.

Intrară stricându ușa.

În cameră, câte-va haine femeesol atârinate de cuiere și incolo nimic.

Un sub-comisar plecându-se d'asupra basinului, întinse mâna și trase de pèră afară din apă un corp de femeie.

Era Ruhala mortă.

Nefericita înainte de a muri, și-a despletit pèrul, și-l-a spânzurat în ouer și în cea mai bună ordine hainuțele.

Nenorocita era logodită și acum avea să se facă nunta.

Se pretinde, că s'ar fi sinucis diu pricină, că fusese silită să se logodescă în potruva dorinței sale. Alți susțin, că fata s'a înecat din pricină, că nu i se gătesc încă rochia de mireasă.

Mirele nenorocitei e un anume Michel Leșel.

Calendarul săptămânal. Table with columns for dates (1-15), church services (Căminar, Sorele, Căminar Gregorian, Căminar Iulian), and feast days (Dum., Lună, Marți, etc.).

Cursul losurilor private din 5 Iulie n. 1893.

Table of private lottery results. Columns: Name (Basilica, Credita, Clary 40 fl. m. c., etc.), Amount (cump., vinde).

Tèrgul de rimător din Steinbruch. La 3 Iulie n. 1893.

Starea rimătorilor a fost de 197,494 capete, la 4 Iulie au intrat 1549 capete și au eșit 1224, rămânând la 5 Iul. un număr de 196,819 capete. Se notăz marfa: unguera veche, grea dela fl. 42.— cr. până la 43.— cr. marfă unguera tină grea dela fl. 44.50 cr. până la 45.— cr., de mijloc dela 44.50 cr. până la 45.50 cr. ușor dela 44.— cr. până la 44.— cr. Marfă țerănescă grea dela 42.— până la 43.— cr. de mijloc dela 43.— cr. până la 44.— cr. ușor dela 42.— cr. până la 44.1/2 cr. — Marfă de România Bákony de grea dela — cr. până la — cr. transito mijloci grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușor dela

— cr. până la — cr. transito dtto țepoșă grea dela — cr. până la — cr. transito mijloci dela — cr. până la — cr. Marfă sèrbescă grea dela 43.1/2 cr. până la 44.1/2 cr. Transito, mijloci grea dela 43.— cr. până la 44.— cr. transito ușor de la 43.— cr. până la 44.— cr. — Porci îngrașati de un an dela — cr. până la — cr., îngrașati cu cucuruz dela — cr. până la — cr. Cantari la gară cu 4 — cr. până la — cr., îngrașati cu ghindă dela.

Bursa de mărfuri din Budapesta. din 5 Iulie n. 1893.

Table of commodity prices in Budapest. Columns: Săminte (Grâu Bănățenesc, etc.), Săminte vechi ori nouă, Săcară, Orz, Cucuruz, Hirică, etc. Sub-headers: Calitatea per hect., Prețul per 100 chilogr., dela, până.

Produsele soiului. Cursul dela până.

Table of oil prices. Columns: Produsele soiului (Sem. de trif., Oleu de rap., etc.), Cursul dela până.

Bursa din Bucuresoi din 5 Iulie n. 1893.

Table of stock and bond prices in Bucharest. Columns: Valori (Renta română perpetuă 1875, etc.), Cursul dela până.

Cursul la bursa din Viena. Din 7 Iulie 1893.

Table of stock prices in Vienna. Columns: Renta ung. de aur 4%, Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%, etc. Cursul dela până.

Table of exchange rates and interest. Columns: Imprum. ung. cu premii, Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin, Renta de hârtie austr., etc. Cursul dela până.

Cursul pieței Brașov. Din 8 Iulie 1893.

Table of market prices in Brașov. Columns: Banonote rom. Cump., Argint român, Napoleon-d'ori, Galbeni, Ruble rusești, etc. Cursul dela până.

Prețurile cerealelor din piața Brașov. Din 7 Iulie st. n. 1893.

Table of grain prices in Brașov. Columns: Măsură sau greutatea, Calitatea, Valuta austriacă (fl. cr.).

Dr. I. T. Mera medicu român în Karlsbad. Marktplatz „Tempel.“

Dr. Sterie N. Ciurcu Viena, IX Pelikangasse 10. Cabinetu de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

De vânzare o Grădină de pome pe livadia poștei. Informații la administrația „G. Tr.“ 171,1-2

Neaparat de lipsă pentru fiecare familie este Cafeua-Malz a lui Kathreiner Kneipp cu gustu de cafea bone. Acosta este avantajos că pôte înlocui cafeua amestecată cu cichorie oferându o cafea hrănitore și gustosă, un escelent surogat la cafea. De recomandat pentru femei, copii și bolnavi. Pădiți-ve de imitații. Se află în totu locul. 24-52) 1/2 Kilo 25 cr.

1. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) Zürich sendet direct an Private: schwarze, weise und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, farrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und 3 1/2 flr et. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. und Postkarten 5 fr. Porto nach der Schweiz.

Pentru zidirea casei de concert în Braşov

se angajiază

Calfe harnice de zidar.

Asemenea se ceră mustre și prețurile de cărămidă în măsură normală.

Ferestri și uși vechi, precum țigle și cărămizi vechi sunt de vânzare cu prețu efinu.

Oterte și informații se pot lua strada Hirscher Nr. 10.

1723—3

SCHLICK Turnătoria de fer și fabrica de mașini
SOCIETATE PE ACȚII IN BUDAPESTA

FABRICA ȘI BIROULŢ CENTRALŢ:
VI., Kűlső vaezi-út

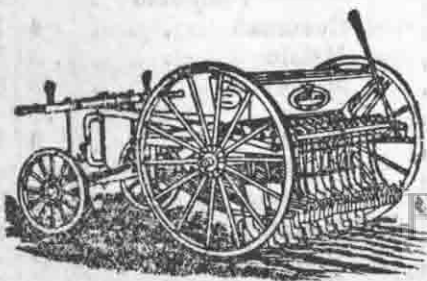
BIROULŢ IN ORAȘŢ ȘI DEPOSITULŢ:
VI., Podmaniczky-uteza 14,

Filiala depositului: VIII., Kerepesi-út 77 sz.

Garnituri de treieratŢ cu aburŢ și cu vetejŢ (Göpel),
mai departe

Pluguri cu 2 și 3 feare patent. SCHLICK

distinse cu mai multe premii din cele mai mari

Pluguri Rayol patent.,

Pluguri cu unŢ ferŢ sistemul Rayol,
originale Schlick și sistemŢ Vidats.

Unelte pentru lucrarea pământului,
grape și spărgetori de bulgari.

Mașini de semănatŢ în rânduri „HALADAS“, patentate Schlick.

și tôte mașinele agricole.

Mori pentru curățitulŢ cerealelorŢ, mașini pentru prepararea nutrețului,
mori pentru uruitŢ.

Mașini originale americane pentru legatŢ snopii și mașini pentru cositulŢ
bucatelorŢ, mașini de cositŢ erba, drumuri de ferŢ transportabile
pentru câmpŢ etc.

Prețurile cele mai eține. — Condiționi favorabile pentru plată.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

18—18.

Vestite în tôte lumea sunt hărtiile de țigară

„LES DERNIÈRES CARTOUCHES ȘI LOHENGRIN“

din Fabrica Braunstein Frères, Paris

65 Boulevard Exelman 65.

Firma Braunstein Frères vinde numai produsele proprii, din fabrica lorŢ de hărtie în Gassicourt (S. & O.) în Francia.

Produsele acestui stabilimentŢ mărețŢ, întocmitŢ după principiile cele mai moderne suntŢ unŢ triumfŢ alŢ industriei de hărtie.

UnŢ depositŢ alŢ fabricii pentru vânzare de hărtie și tuburi de țigarete se află în Wiena, I., Schottenring 25.

Hărtia noastră veritabilă franțusască precum și tuburi de țigarete fabricate din hărtie „Les dernières cartouches“, la care pe fiă-care cartonŢ este firma „BRAUNSTEIN FRÈRES“ se vinde în tôte marchetăniile, și în tôte traficele reg. ung. de tutun. 135,3—*

Dintre tôte hărtiile pentru țigarete este recunoscută de cea mai bună hărtia de țigarete veritabilă franțusască

„Le Gloria“

fabricaționea d-lorŢ

JOSIFŢ BARDOU & FILS în
PERPIGNAN—PARIS.

60 medalii de aurŢ, 16 diplome de onore mari, 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hărtia, care în fineță și bunătate întrece tôte celelalte hărtii de țigarete ce există.

„Le Gloria“ este numai atunci veritabilă, decă fiă-care cărticică poartă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria“ se efectuează cu marginele netede seu crestate (perforate.)

„Le Gloria“ se efectuează și ca tuburi și adecă într'o calitate neintrecută de fină.

„Le Gloria“ este de căpătătŢ în BraşovŢ la tôte marchetăniile și băcăniile en-gros, precum și la fiă-care debitantŢ mai bunŢ de tutunŢ. 52.—23

Educătoare română se caută,

pentru o familie distinsă română din Beiuș, pe lângă două fețe. Se recere cunoscinta limbei române și germâne eventual și piano. — Pentru informaționi a se adresa la administrația „Gazeta Transilvaniei.“ 174,2—3

Precauțione la cumpărarea de

ZACHERLIN.

Se află de vânzare

în BraşovŢ:

La Domnii I. L. et A. Heschhaimer, Heinrich Zinz, Dimitrie Eremios nepotii, EmilŢ Por, Karl Irk, Franz Kelemen farmacisti, Julius Müller, Carol Schuster farmacistă, Ter tsch et Turtler, N. Grădinar, Eduard Kugler farmacistă, Carol Töpfer, Jul. Hornung farmacistă, Heinrich G. Obert, EmilŢ Jekelius farmacistă, VictorŢ Roth farmacistă, Heinrich Wagner, Karl Harth, IoanŢ Dușoiu et Fiu.

In FăgărasŢ:

La Domnii Richard Glein farmacistŢ, M. A. Gräser, I. Iarosch Heinrich Schul, B Rehner

In CinculŢ mare:

La D-nulŢ IosifŢ Hammer.

In CohalmŢ:

La Domnii Ernst Wolf, Sam. Nagelschmidts Erben.

In Șercaia:

La D-nulŢ I. Schnell.

In Zărnesti:

La D-nulŢ Aurel CutcanŢ farmacistŢ.

Mai departe se află „Zacherlin“ de vânzare pretutindenea, unde suntŢ placate espuse.

MusteriulŢ: Nu'mi trebuie astfel de prafŢ pentru insecte, căci am oerutŢ Zacherlin! Cu totŢ dreptulŢ este lăudatŢ acestŢ specialitate ca celŢ mai bunŢ mijlocŢ în contra insectelorŢ de totŢ soiulŢ și pentru aceea eu cumperŢ numai: 1 sticlă sigilată cu numele „Zacherl“.

9—*

Provocare.

ProprietarulŢ acțiunei Nr. 737 a institutului de creditŢ „Mureșiana“, conformŢ §-lui 9 din statute, este provocatŢ a solvi restulŢ de fl 25 — din acțiunea sa celŢ multŢ în 4 săptămăni dela ultima publicare a acestei provocări, la din contra i-și perde dreptulŢ de acționarŢ și suma deja solvită va trece în fondulŢ de rezervă alŢ institutului.

ReghinŢ, la 26 Iunie 1893.

Direcționea.

170,3—3

Frații Simai

aducŢ la cunoșcinta on. publicŢ, că din cauza reparației localului de până acumŢ, marfurile le vëndŢ provisoriu în prăvălia din Tergu-grăului Nr. 5.

148,6—6.